

UNKARIN UUTISET

Magyar Hírek 1/2014

Tampereen Suomi-Unkari Seura ry:n jäsenlehti

24.



UNKARIN UUTISET

Magyar Hírek 1/2014

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta	3
Kutsu sääntömääräiseen vuosikokoukseen	5
– Toimintakertomus	8
– Tilinpäätös vuodelta 2012	12
– Toimintasuunnitelma vuodeksi 2013	13
– Talousarvuoi vuodelle 2013	16
– Tampereen Suomi-Unkari seuran säännöt	36
Unkarin kunniakonsulaatti on muuttanut	7
Uusiutuva luonnonvara – unkarilaisen kansanlaulun monet kasvot.....	17
Tampereen Suomi-Unkari Seuran säännöt	27
<i>Hullámzó Balaton tetején</i>	23
Vuoden 1848 vallankumouksen ja vapaus- taistelun 166 vuotta.....	24
15.3. budapestiläisen Katan muistikuvissa	29
Maaliskuun 15. päivän viettoa miskolci- laisen Anikón muistelemana.....	32
Unkari-päivät 24. – 27.3. 2014	35
Ajankohtaista	40
Osaston hallitus 2013	43

KANSI: József Borsos:Honvéd-sotilas 1848.

JULKAISIJA: Tampereen Suomi-Unkari Seura

INTERNET: <http://www.suomiunkari.fi/osastot/wordpress/tampere>

TOIMITUKSEN OSOITE: Lindforsinkatu 16 A 40 33720 Tampere

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI: tor.takalo@gmail.com

VASTAAVA TOIMITTAJA: Tenho Takalo;

TOIMITUSNEUVOSTO: Alma Peltola, Irmeli Kniivilä, Laura Panula ja Eija Kukkurainen.

PAINOPAIKKA: Juvenes Print: Tampereen Yliopistopaino OY

23. vuosikerta Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Osaston tilinumero: FI32 8000 2006 4310 26

Puheenjohtajan palsta

Vuosi on vaihtunut, odotettu kunnon luminen pakkastalvikin saapui lopulta pariksi viikoksi, mutta nyt monien sateisten päivien ja lumen sulamisen jälkeen aletaan kai jo odottaa kevättä: päivä pitenee – valoisampaa kautta kohden mennään!

Tampereen ja Miskolcin 50-vuotisen ystävyuden johdosta tarjottiin jäsenistöllemme Tampereella viime vuonna tavallistakin enemmän ohjelmia ja tapahtumia. Nyt juhlintojen jälkeen siirtyimme normaalimpaan päiväjärjestykseen. Mutta tapahtumia toki riittää. Jo nyt alkuvuodesta ennen tämän lehtemme ilmestymistä tammikuussa vanhan kirjastotalon Galleria Emilissä oli runsaan kahden viikon ajan esillä János Szirtesin paikoin rajujakin näyttelyn otsikon mukaisia 'pastosomaisia potretteja'.

Tammikuussa Kolozsvárin yliopiston opettaja Ildikó P. Varga kertoi yhden Kalevalan unkarintajan Béla Vikárin kirjeenvaihdosta suomalaisten taiteilijoiden, tiedemiesten ja Kalevala-asiantuntijoiden kanssa.

Helmikuun alussa Suomi-Unkari Seuran lehteen kirjoittava Árvácska Major vieraili myös Tampereella ja piti yhdistyksessämme mielenkiintoisen ja keskustelua virittäneen alustuksen Unkarin nykynäkymistä ennen huhtikuun parlamentti-, toukokuun EU- ja syksyn paikallisvaaleja.

Vuosikokouksessa saamme kuulla lisää tästä aiheesta eli Unkarin tulevista vaaleista, kun Unkarin suurlähetystön lähetystösihteeri

György Urkuti valottaa huhtikuun parlamenttivaalien ennakkonäkymiä.

Maaliskuun lopussa menemme mukaan mielenkiintoiseen yhteistyökokeiluun, kun yhdessä Kotosalla kotien kanssa järjestämme 24.- 27.3. yhteiset Unkari-päivät Frans Emilin ravintolassa. Tähän viikkoon on suunniteltu maanantaiksi unkarilaisen käsityönäyttelyn avajaiset iltapäiväkahvien ja struudelién kera. Tiistaina valmistamme unkarilaista ruokaa ja tietysti myös syömme sitä ja otamme vielä palan painikkeeksi unkarilaista viiniä. Torstai-illaksi on suunniteltu unkarilaisten viinien esittely- ja maistelutilaisuus & musikki- ja lauluilta. Tervetuloa mukaan näihin F.E. Sillanpään katu 2:ssa pidettäviin pitoihin! (Ilmoittautumisesta toisaalla tässä lehdessä.)

Muuten kevätkausi sujunee aika lailla totuttujen ohjelmien merkeissä. Toivottavasti pääsemme muutamana sunnuntai-iltapäivänä taas katsomaan unkarilaisia filmejä, jonakin toukokuun lauantaista syömään gulyásia – vai olisiko nyt kunnon paprikaisen kalakeiton vuoro? - ja heittäämään talviturkkia Näsijärveen upean Louhennokan maisemiin.

Uutena, Miskolcin puolelta tulleena ajatuksena on suunniteltu yhteistä Transilvanian retkeä miskolcilaisten kanssa myöhäiskevällä tai aivan alkukesällä. Menisimme Miskolciin ja lähtisimme sieltä yhdessä miskolcilaisten kanssa pikkubussilla Tran-

silvaniaan. Asuisimme siellä pensionaatissa ja sieltä käsin tekisimme retkiä 5-6 päivän ajan eri puolille Transilvaniaa. Pistäkääpä retkiasia mietintämyssyyn ja ilmoittautukaa mukaan! (Tästäkin asiasta on lisätietoa toisaalla lehdessämme.)

Kertokaa myös pikapuoliin postitettavassa kyselyssä meille mielipiteitänne ja toiveitanne yhdistyksemme toiminnasta! Haluamme tehdä sellaista toimintaa, että jäsenet viihtyisivät seurassamme ja tulisivat innolla ja joukoin mukaan.

Ottakaa meihin yhteyttä! Voitte lähetyä meitä kirjeitse, puhelimitse ja sähköpostin välityksellä sekä katsoa viimeisimpiä

uutisia sekä reagoida myös Facebookiimme tai WWW-sivuihimme.

Tulkaapa seuraavaksi joukolla vuosikokoukseen keskiv iikkona 12. 3. klo 18!

Unkarilainen kansanviisaus sanoo: *Tél után tavasz lesz, felhős után földerül* eli talven jälkeen kevät saapuu, pilvisen jälkeen kirkastuu. Toivotaan, että tällaisen talven jälkeenkin kirkastuu ja kevät koittaa!

Oikein hyvää ja antoisaa kevätkautta kaikille Unkari-ystävälle!

Irmeli Kniivilä

Kutsu sääntömääräiseen vuosikokoukseen

Tampereen Suomi-Unkari Seura ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään keskiviikkona 26. maaliskuuta 2014 kello 18 alkaen Kansainvälisessä toimintakeskuksessa, Suvantokatu 13, 2. krs.

Esityslista

- 1 Kokouksen avaus**
- 2 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- 3 Työjärjestyksen hyväksyminen**
- 4 Kokouksen järjestäytyminen**

Valitaan kokoukselle:

 - puheenjohtaja
 - sihteeri
 - kaksi pöytäkirjantarkastajaa
 - kaksi ääntenlaskijaa
- 5 Ilmoitusasiat**
- 6 Yhdistyksen toimintakertomus vuodelta 2013**

Liite 1. (s. 8)
- 7 Tilinpäätös vuodelta 2013**

Liite 2. (s.12)
- 8 Tilintarkastajien lausunto sekä tili- ja vastuuvapauden myöntäminen tilivelvollisille**

Tilintarkastajien lausunto luetaan kokouksessa.

9 Vahvistetaan toimintasuunnitelma vuodeksi 2014

Liite 3. (s. 13)

10 Vahvistetaan jäsenmaksu vuodelle 2014

Yhdistyksen jäsenmaksu oli v. 2013 seuran edustajakokouksen suosituksen mukainen eli 25 euroa, josta seuran osuus on 15 euroa ja osaston osuus 10 euroa. Niiden jäsenten osalta, jotka ovat liittyneet seuraan ennen vuotta 2007 ja ovat tuolloin olleet yli 65-vuotiaita, jäsenmaksu on 20 euroa, josta seuran osuus 12 euroa ja osaston osuus 8 euroa (ns. II maksuluokka).

Hallitus esittää, että jäsenmaksu vahvistettaisiin vuoden 2013 tason mukaisesti.

Vuosikokous päättää lisäksi tukijäsenten jäsenmaksuperusteista.

11 Vahvistetaan talousarvio vuodeksi 2014

Liite 4. (s. 16)

12 Yhdistyksen puheenjohtajan valinta toimikaudeksi 2014

Yhdistyksen sääntöjen mukaan hallituksen puheenjohtaja, jota kutsutaan yhdistyksen puheenjohtajaksi, valitaan vuodeksi kerrallaan.

13 Yhdistyksen hallituksen jäsenten vaali toimikaudeksi 2014

Yhdistyksen sääntöjen mukaan hallituksen jäsenten toimikausi on yksi vuosi. Paikkansa jättävät täytettäväksi v. 2013 toimintakertomuksen alussa luetellut hallituksen jäsenet.

14 Toiminnan tarkastajien vaali toimikaudeksi 2014

Tilintarkastajina ovat toimineet Aino Erenius ja Mari Vares varalla Pirkko Kalmari ja Paavo Kokkonen.

15 Edustajakokousedustajien vaali vuodeksi 2014

Seuran sääntöjen mukaan saavat paikallisyhdistykset kutakin alkavaa sataa (100) jäsenmaksunsa maksanutta henkilöjäsentä kohti yhden edustajan Suomi-Unkari Seura -- Finn-Magyar Társaság ry:n edustajakokoukseen. Tampereen yhdistys voi nimetä edustajakokoukseen kaksi edustajaa.

- 16 **Muut mahdolliset asiat**
- 17 **Kokouksen päättäminen**

TAMPEREEN SUOMI-UNKARI SEURA RY.

Irmeli Knivilä Laura Panula

Unkarin kunniakonsulaatti on muuttanut

Unkarin kunniakonsulaatti on muuttanut Tampereelta Nokialle jo viime vuonna, kuten osa on varmaan huomannut!

Konsulaatti sijaitsi aikaisemmin Kehräsaassa, mutta myös Tampereen kauppakamari on muuttanut sieltä pois.

Konsulaatin osoite on nyt Mikonpolku 1. Paikka on Nokian keskustassa, 100-vuotiaan keltaisen maalaistalon päärakennuksessa. Mikonpolku 1 on jatketta Nahkolankadulle eli siellä on vain yksi rakennus - Nahkola.

Tervetuloa asioimaan – mutta mielellään niin, että ajankohdasta sovitaan etukäteen!

Yhteystiedot:

Kristiina Jaatinen
jaatinen.kristiina@gmail.com
puhelin 040 5051 999

Toimintakertomus vuodelta 2013

Hallitus ja toimihenkilöt

Hallituksen jäsenet toimintavuonna 2013 olivat:

Irmeli Kniivilä, puheenjohtaja
Alma Peltola, varapuheenjohtaja
Laura Panula, sihteeri
Marjut Huhtinen, taloudenhoitaja
Simo Koho
Eija Kukkurainen
Auli Mattsson
Jorma Perälä
Zita Székely
Tenho Takalo
Maria Uliczki-Peltola

Yhdistyksen toiminnantarkastajina ovat toimineet Aino Erenius ja Mari Vares, varalla Pirkko Kalmari ja Paavo Kokkonen.

Jäsenistö

Yhdistyksen jäsenmäärä v. 2013 lopulla oli 177. Jäsenmaksunsa maksaneita jäseniä oli xxx. Jäsenmäärä on hieman muuttunut (v. 2013 alussa 178, maksaneita 152).

Kokous- ja jäsenoiminta

VUOSIKOKOUS. Paikallisyhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin Kansainvälisessä toimintakeskuksessa kes-

kiviikkona 26.2.2013 kello 18.15 – 18.50. Kokouksen puheenjohtajana toimi Jorma Perälä ja sihteerinä Laura Panula. Kokous käsitteli sääntöjen mukaiset vuosikokousasiat, valitsi hallituksen sekä puheenjohtajaksi Irmeli Kniivilän. Kokouksessa oli paikalla 18 osaston jäsentä.

HALLITUS. Järjestäytymiskokouksessaan hallitus valitsi varapuheenjohtajaksi Alma Peltolan, sihteeriksi Laura Panulan ja taloudenhoitajaksi Marjut Huhtisen. Hallitus on kokoontunut toimintakautensa aikana yhteensä 8 kertaa, kokoontumispaikkana oli useimmiten Kansainvälinen toimintakeskus Suvantokadulla. Tarvittaessa on nimetty erilaisia valmisteluryhmiä.

YSTÄVYYSKAUPUNKITOIMINNAN JUHLAVUOSI. Tampereen ja Miskolcin välisen ystävyyskaupunkisuhteen 50-vuotista taivalta juhlittiin monin eri tavoin vuoden 2013 aikana sekä Suomessa että Unkarissa. Oman seuramme järjestämien tapahtumien lisäksi oli molempien kaupunkien organisoimia juhlallisuuksia ja tilaisuuksia, joihin myös me seuralaiset voimme osallistua. Toisaalla toimintakertomuksessa lisää näistä tapahtumista. Isoin osa panostuksesta kohdistui viikoilla 12 ja 38 tapahtuneisiin tilaisuuksiin.

ALUEYHTEISTYÖTÄ muiden pirkanmaalaisten, erityisesti Lempäälän ja Valkeakosken, Suomi-Unkari seuran yhdis-

tysten kanssa on jatkettu erilaisin yhteisin tapahtumin sekä toistemme tilaisuuksissa vierailen.

UNKARIN KANSALLISPÄIVÄÄ vietettiin Tampereella komeasti Unkarin suur-lähettilään johdolla 15.3. Päivän ohjelmaan kuului talousseminaari (Tampereen kaup-pakamarin isännöimänä), Kalevan kirkon raamattunäyttelyn avajaiset ja konsertti (Kalevan seurakunta ja Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskus), sekä Tampereen kaupungin ja Unkarin suurlähetystön yhteinen juhlavas-taanotto raatihuoneella.

Tampereen korkeakoulujen **UNKARIVIHK-KO** toi Tampereelle luennoitsijoita, opettajia ja seminaareja. TAMK:n järjestämässä ruokaillassa opettajana toimi seurastamme Zita Székely.

ELOKUVAILTAPÄIVÄ 14.4., filminä István Szabón Isän varjo. Elokuvaan saatiin Tapio Peltolan asiantunteva alustus.

VIERAILU MISKOLCIIN. Toukokuun alkupuolella 5 hallituksen jäsentä oli Miskolcissa 'FINN UDVAR' – tapahtumassa – Suomi- ja Tampere-tietoutta, pelejä, taidenäyttelyitä ja ystäväseuratapaamisia.

Koulujen **UNKARI-VIIKOT** ulottuivat myös vuoden 2013 puolelle: Tampereen Takahuhdin yläkoulussa tutustuttiin touku-kuussa kahden päivän ajan Unkariin – kie-leen, historiaan, keksintöihin...

SAUNAILTA JA KEVÄTKAUDEN PÄÄTTÄJÄISET. Kesähuvilalla Louhen-nokassa keitettiin gulyásia, seurusteltiin ja saunottiin 25.5. Paikalla oli parisenkymmen-tä henkeä, joista 3 Lempäälän yhdistyksestä.

TAIDETTA, GRAFIKKAA. Maaliskuus-

sa Egy falatnyi Erdély (Palanen Transilvani-aa) näyttely ja esittely sekä Antal Révész-in näyttely syyskuussa, paikkana Kansainväli-nen toimintakeskus.

EUROOPAN KIELTEN PÄIVÄ järjes-tettiin lokakuun alussa Tampereen Kaupun-ginkirjasto Metsossa. Tapahtumassa kuultiin anekdootteja ja kokemuksia eri kielialueilta tulevien ihmisten kertomana – myös Zita Székely/Unkari esiintyi tilaisuudessa.

ESITELMÄTILAISUUKSIA. Lokakuussa Magdolna Kovács esitelmöi yhdistyksen tilaisuudessa teemanaan ”SUOMALAIS-UGRILAISET KIELET”.

Unkarilaisesta KANSANMUSIIKISTA piti esitelmän Kinga Marjatta Pap 17. marras-kuuta.

JULKAISU. SARJAKUVA-ALBUMI Ot-topoikia ja työläistyttöjä: Yhdeksän tarinaa Tampereelta – kirjan unkarinkielinen versio, Fogadott fiúk és munkáslányok: Kilenc képregény Tampereből, ilmestyi yhdistyksen ja sponsorien yhteisvoimin.

Albumin julkistamistilaisuus järjestettiin yhteistyökumppaneiden kanssa kv. toimin-takeskuksessa 13.11.

MYYJÄISET. Yhdistys osallistui Kalevan kirkolla torstaina 28.11. Kalevan seurakun-nan Unkaripiirin myyjäisiin. Tarjolla oli myös unkarilaista glassia.

Seuran **PIKKUJOULOT** vietettiin 29.11. Suvantokadulla. Jouluiisten tarjottavien lisäksi tunnelmallisesta musiikista ja jou-lupukin lahjoista ja tarinoista nautti yli kaksikymmentä tonttusta.

Tiedotustoiminta

Suomi-Unkari Seura julkaisee jäsenistölle tarkoitettua lehteä "Suomi-Unkari", joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Tampereen yhdistys on myös jatkanut neljä kertaa vuodessa ilmestyvän jäsenlehtensä UNKARIN UUTISET - Magyar Hírek julkaisua. Lehden tarkoituksena on tiedottaa jäsenkunnalle sekä pääseuran että oman yhdistyksen toiminnasta, seurata Unkarin tapahtumia sekä kertoa aikakauslehden tapaan ajankohtaisista Unkariin liittyvistä asioista. Lehdessä on jatkettu sarjaa, jossa jäsenet kertovat tarinoitaan siitä, miten heistä tuli 'Unkarin ystäviä'.

Yhdistyksen www-sivut jakavat yhdistyksen tiedotteita, välähdyksiä Unkarin uutisista (suomeksi) ja kaikenlaista muuta kiinnostavaa. Myös uudella foorumillamme Facebookissa on julkaistu tiedotteita ja tietoa tapahtumista. Kiireellisissä tapauksissa on lähetetty jäsenistölle erillisiä tiedotteita postitse ja sähköpostitse.

Yhdistyksen muu toiminta

SUURAN EDUSTAJAKOKOUS. Vuosikokous valitsi Suomi-Unkari Seura ry:n edustajakokoukseen yhdistyksen edustajiksi Tenho Takalon ja Zita Székelyn, varaedustajien valinta jätettiin uuden hallituksen tehtäväksi. Edustajakokouksessa 27.4.2013 yhdistyksen edustajina olivat Tenho Takalo ja Zita Székely.

Suomi-Unkari Seuran edustajakokouksessa 27.4.2013 seuramme monivuotinen puheenjohtaja, hallitusaktiivi ja Unkarin-tuntija,

Tenho Takalo sai arvostetun ISTVÁN RÁCZ-palkinnon.

LÄHIOSASTOJEN YHTEISTYÖ. Seura on tehnyt yhteistyötä Lempäälän ja Valkeakosken yhdistysten kanssa.

– Valkeakosken pääsiäisjuhlassa oli mukana myös tamperelaisia osallistujia.

– Lempäälän yhdistyksen kesätapahtumassa, "Tonavanristeilyllä" Hämeenkyrön Kyrösjärvellä oli muutamia seuramme edustajia.

– Valkeakosken yhdistyksen pikkujouluissa 13.12. oli mukana myös viisi tamperelaista juhlijaa.

PAIKALLISYHDISTYSTEN NEUVOTTELUPÄIVÄ pidettiin Helsingissä 16.11. Seuraa edusti Tenho Takalo.

PÄIVYSTYS TOIMINTAKESKUKSESSA JA MUU ASiantuntija-APU. Yhdistyksen toimistossa Kansainvälisessä toimintakeskuksessa on päivystetty sopimusten mukaan/tarvittaessa. Toimistolla on ollut myynnissä unkarilaisia mausteita, oman seuran julkaisemaa sarjakuva-albumia sekä keskusseuran julkaisemia kirjoja.

Moni seuran ja sen hallituksen jäsen on antanut tarvittaessa asiantuntemus-, tulkkaus- ja majoitusapua myös ulkopuolisille tahoille.

UNKARIN KIELI. Unkarin kieltä on opiskeltu Ahjolan kansalaisopistossa eri taitotasoilla.

KIELIKURSSI. Heinäkuinen kielikurssi Unkarissa (Zalaegerszeg) keräsi yhteen kielenopiskelijoita Suomesta ja Unkarista. Myös Tampereen yhdistyksen edustajia oli mukana – niin opettamassa kuin opiskele-

massakin.

KANSAINVÄLISEN TOIMINTAKESKUKSEN TUKIYHDISTYS piti syyskokouksensa 18.11. Seuraa edusti Irmeli Kniivilä.

KANSAINVÄLISEN TOIMINTAKESKUKSEN TILAISUUDET. Kevätjuhlaa (Snellmanin päivä) sekä pikkujoulua (18.11.) vietettiin perinteiden mukaisesti muiden ystävyysseurojen kanssa yhteisesti.

Unkariin liittyviä tapahtumia Tampereella

Unkarilainen **RUNOILIJ**A Dániel Varró esitti 6.6. runojaan yhdessä kääntäjänsä Tuula Komsin kanssa kahvila Runossa.

VALOKUVA-JAGRAFIKKANÄYTTELY. Galleria Emilissä oli heinäkuussa Krisztián Bócsin Miskolcia esittelevä valokuvanäyttely ja elokuussa István Oroszin grafiikkaa.

Tampereen Teatterikesän ohjelmistossa oli myös unkarilaisen **PROTON-TEATTERIN** Szégyen (Häpeä) näytelmä.

Laikunlavalla tanssittiin elokuussa unkarilaisia **KANSANTANSSEJA**. Halukkaille opetettiin myös csárdásin askeleita.

Unkarilaisille **ELOKUVILLE** oli omistettu yksi viikko elokuussa (Tampereen elokuva-keskus Niagara).

Unkarilaisiin **SÄVELTÄJIIN** ja musiikin historiaan tutustuttiin pääkirjasto Metsossa syyskuuisena tiistaina. Paikalla oli noin 30 henkilöä.

MISKOLCIN Luterilaisen seurakunnan kirkkoherra Sándor Frigyes vieraili Tamperella ja saarnasi tuomiokirkon jumalanpalveluksessa 15.9.

Unkarilaista **JAZZIA** syksyisenä iltana Pyynikinlinnassa – László Süle & Masa Orpana Band.

TAMPEREEN SUOMI-UNKARI SEURAN HALLITUS

Irmeli Kniivilä
puheenjohtaja

Laura Panula
sihteeri

Tilinpäätös 2013

TULOSLASKELMA 01.01.—31.12.2013

Varsinainen toiminta

Kulut	4,589,66	
Tuotot	4.035,10	- 554,56
Jäsenlehti		- 960,18
Vuokrakulut		- 260,00
Muut kulut	- 385,06	
	+ 8,50	- 376,56
Jäsenmaksutuotot		+ 1.414,00
Korkotuotot		+ 1,67
Oman toiminnan tuotto		- 735,63
Avustukset		
Tampereen kaupunki		+ 400,00
Tilikauden alijäämä		- 335,63

TASE 31.12.2013

Vastaavaa

Rahoitusomaisuus	
Pankkisaamiset	988,19
Käteiskassa	6,80

 994,99

 Tampereella 26.2.2014

Vastattavaa

Oma pääoma .1.1.2013	1.330,62
Alijäämä	335,63

 994,99

Toimintasuunnitelma vuodelle 2014

Suomi-Unkari Seuran (SUS) ja sen paikallisyhdistysten tarkoituksena on sääntöjensä mukaan koota eri kansalaispiirejä toimimaan Suomen ja Unkarin kulttuurisuhteiden kehittämiseksi. SUS pyrkii niin ikään levittämään ja syventämään Unkarin historian, kulttuurin, yhteiskunnan ja talouselämän tuntemusta sekä lujittamaan ja lisäämään Suomen ja Unkarin välistä vuorovaikutusta ja ystävyyttä.

SUS ja paikallisyhdistykset järjestävät tarkoituksensa toteuttamiseksi esitelmätilaisuuksia, tukevat näyttelyiden, konserttien ym. taidetilaisuuksien järjestämistä sekä Unkariin liittyvää tiedotus- ja harrastustoimintaa. Kontaktien kehittämiseksi ja molemminpuolisen tuntemuksen lisäämiseksi edistetään unkarin kielen opiskelua ja järjestetään matkoja.

Toimihenkilöt ja hallinto

Paikallisyhdistyksen asioita hoitaa yhdistyksen vuosikokouksen valitsema hallitus. Siihen kuuluu vuodeksi kerrallaan valittavan puheenjohtajan lisäksi vähintään kolme ja enintään viisitoista jäsentä, jotka valitaan vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenten tulee olla yhdistyksen jäseniä. Toimintakerptomuksen yhteydessä on esitetty toimintavuoden 2013 hallitus.

Paikallisyhdistyksen ylin päättävä elin on vuosikokous, joka valitsee hallituksen jäsenet ja puheenjohtajan vuodeksi kerrallaan. Vuosikokous hyväksyy myös toimintakerptomuksen ja toimintasuunnitelman sekä talousarvion seuraavaa toimintakautta varten. Mikäli jäsenet tai paikallisyhdistyksen hallitus katsovat tarpeelliseksi, voidaan yhdistyksen ylimääräinen kokous muulloinkin kutsua koolle.

Paikallisyhdistyksen toiminta

TALOUS. Paikallisyhdistyksen varat käytetään toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Talousarvio perustuu n. 170 jäsenen jäsenmaksutuloihin, jolloin jäsenmaksukertymä säilyy suurin piirtein nykyisellään. Vuoden 2014 jäsenmaksu on 25 euroa, josta keskusseuran (SUS) osuus on 15 euroa ja yhdistyksen osuus 10 euroa. 2. maksuluokassa (yli 65-vuotiaina ennen v. 2007 liittyneet) jäsenmaksu on 20 euroa, josta SUS:n osuus 12 euroa ja yhdistyksen osuus 8 euroa.

Mahdollisten maksullisten tilaisuuksien pääsylippujen myyntitulojen ym. tulojen kertymän arviointi on vaikeaa, koska yleisömäärää ja esiintyjille maksettavia palkkioita tai korvauksia on mahdotonta ennakoita täsmällisesti.

KOKOUS- JA JÄSENTOIMINTA. Paikallisyhdistys pyrkii itsenäiseen ja omaehtoiseen toimintaan. Toisaalta pyritään yhteistyössä Suomi-Unkari Seuran ja sen muiden paikallisyhdistysten sekä Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskuksen kanssa tarjoamaan jäsenkunnalle ja kulloisestakin teemasta kiinnostuneille tamperelaisille monipuolista ohjelmaa. Paikallisyhdistyksen toiminnan tehostamiseksi ensiarvoista on jäsenkunnan aktivointi ja sellaisen toiminnan suunnittelu, josta jokainen jäsenryhmä voisi löytää itseään kiinnostavia teemoja.

Lähiosastojen kanssa jatketaan vahvaa yhteistyötä. Uudelleen virinnyttä ystävyysuhdetta Miskolcin paikallisyhdistyksen kanssa pyritään entisestään lujittamaan.

Ohjelmasuunnitelma vuodelle 2014

Ohjelmasta tullaan tiedottamaan yksityiskohtaisesti jäsenlehdessä, verkkosivuilla, Facebookissa sekä tarvittaessa sanomalehdissä.

SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN VUOSIKOKOUS. Vuosikokous pidetään keskiviikkona 12. maaliskuuta kello 18 alkaen Kansainvälisessä toimintakeskuksessa Suvantokadulla.

JÄSENKYSELY toteutetaan alkuvuodesta 2014. Vastaukset, ja toiveet niissä, pyritään tiivistämään entistä paremmin tulevien toimintojen ja tapahtumien muotoon yhdistyksen toiminnassa.

UNKARIN KANSALLISTA JUHLAPÄIVÄÄ, maaliskuun 15:ttä vietetään vuosikokouksen yhteydessä 12.3. Kansain-

välisessä toimintakeskuksessa. Tilaisuudessa esiintyvät lähetystösihteeri György Urkuti ja kunniakonsuli Kristiina Jaatinen.

UNKARI-PÄIVÄT (24.–27.3.) Suunnittelu ja organisointi tapahtuu yhdessä Kotosallakotien kanssa: toteutetaan yhteinen ruokailaisuus, jaetaan viinitietoutta, lauletaan unkarilaisia lauluja, annetaan Unkari-aiheisia tietoiskuja, esitellään unkarilaisia käsitöitä jne.

YHTEISTYÖ MISKOLCIN KANSSA. Yhteistyö Miskolcin kansa jatkuu vuonna 2014. Tämä tarkoittaa esim. yhteisten retkien/matkojen suunnittelua Unkariin ja Transilvaniaan – ensimmäinen matka on suunniteltu touko-/kesäkuulle 2014.

SUOMI-VIIKKO. Suomi-viikkoa vietetään Miskolcin kouluissa kesäkuun alussa. Kouluihin määrää toimittaa julkaisemaamme sarjakuva-albumia Tampereen historiasta.

ELOKUVAILTOJA on toivottu jatkettavan ja näin myös tehdään. Elokuvat valitaan ehdotusten perusteella ja mahdollisuuksien mukaan niihin tarjotaan myös alustaja valottamaan taustoja.

KULTTUURI-ILLAT. Vuoden ensimmäiset kulttuuri-illat olivat tammi- ja helmikuussa, seuraava on 12.3. Historiaan, kieleen, kulttuuriin ja unkarin nykytilanteeseen tutustuttavia luentoja ja esitelmiä tullaan järjestämään koko vuoden ajan.

SAUNAILTA. Kevättoimintakauden päättävä tapaaminen järjestetään Lempiäniemessä touko-/kesäkuussa.

RUOKAKURSSI. Syksyllä järjestetään yhteinen ruokakurssi Kalevan seurakunnan Unkari-piirin kanssa.

UNKARIN V. 1956 KANSANNOUSUN VUOSIPÄIVÄÄ (23.10.) vietetään loka-kuussa Kansainvälisessä toimintakeskuksessa.

PIKKUJOULU ja UNKARI-MYYJÄISET marras-joulukuussa päättävät syyskauden.

KULTTUURIOHJELMA. Musiikki-, teatteri- ja näyttelyretkiä järjestetään, kun tarjolla on sopivaa Unkari-aiheista ohjelmistoa. Konserteista tai muista mahdollisista taiteilijavierailuista tiedotetaan jäsenistölle erikseen.

Tiedotus

Seuran lehti “Suomi-Unkari” tulee jäsenkunnalle neljännesvuosittain. Paikallisyhdistyksen oma jäsenlehti UNKARIN UUTISET – Magyar Hírek ilmestyy neljä kertaa vuoden 2014 aikana. Erilaisista yhdistyksen

järjestämistä tilaisuuksista tullaan tiedottamaan yksityiskohtaisesti jäsenlehdessä, Facebookissa, www-sivuilla, sähköpostitse sekä tamperelaisissa päivälehdissä (tapahuma- ja seuratoimintapalstat). Tarvittaessa käytetään myös muita kanavia.

Tampereen paikakallisyhdistyksen toiminnasta informoidaan myös FME:n Tampereella/Pirkanmaalla asuvia jäseniä. Yhteistyötä Tampereen unkarilaisten kanssa pyritään jatkamaan.

Muu toiminta

Vuonna 2014 seuran varsinainen edustajakokous on huhtikuussa ja paikallisyhdistysten neuvottelupäivä marraskuussa Helsingissä.

Yhdistys on tarvittaessa mukana ja apuna eri yhteisöjen saadessa vieraita Unkarista tai suunnitellussa omia matkoja Unkariin.

TAMPEREEN SUOMI-UNKARI SEURA RY

Irmeli Kniivilä

Laura Panula

Talousarvio vuodelle 2014

Varsinainen toiminta

Tuotot	+ 800	
Kulut	- 1.400	
	<hr/>	- 600
Jäsenmaksutuotot		+ 1.400
		<hr/>
Tuotot yhteensä		+ 800
Monistus-, posti- ja toimistokulut	- 200	
Jäsenlehti	- 1.200	
Muut kulut	- 400	
	<hr/>	- 1.900
Avustus, Tampereen kaupunki		+ 600
Tilikauden alijäämä		- 400

Uusiutuva luonnonvara

– unkarilaisen kansanlaulun monet kasvot

Unkarissa asuva FM Kinga Marjatta Pap piti oheisen esitelmän Tampereen Suomi–Unkari Seurassa 17. marraskuuta 2013. Hän on myös Budapestin Kalevalaystävyyssiirin puheenjohtaja.

Marraskuun kolmannella viikolla juhlietaan unkarilaisen kansanlaulun ja kansanrunouden viikkoa. Koska en ole koulutukseltani kansanmusiikintutkija, en aio puhua kansanlaulujen luokittelusta tieteellisestä näkökulmasta. Unkarissa musiikkikasvatukseni saaneena rohkenen kuitenkin puhua siitä, mihin monenlaisissa muodoissa kansanlaulu vaikuttaa unkarilaisessa yhteiskunnassa, kouluissa ja kulttuurissa. Kansanlauluhan ei koskaan ole ”vain” laulu itsessään, vaan siihen liittyy lukemattomia ulottuvuuksia ja piilomerkityksiä, jotka tulevat esille eri tavoin eri tilanteissa.

Kuka ja missä tilanteessa laulua laulaa?

Laulaako sitä nuori vai vanha ihminen? Tämä tulee vastaan keräystilanteissa, kun hyvät laulajat, jotka ovat usein vanhoja naisia, sanovat esimerkiksi morsiuslauluista: enhän minä tällaista voi laulaa! Tai ajatellaan itkuvirsiä (*sirató*): laulajan täytyy ajatella

tiettyä henkilöä, muuten laulua ei synny. Usein laulaja jätettiin yksin studioon, jotta hän pääsisi oikeaan tunnelmaan – toki ääni nauhoitettiin ulkopuolelta.

Lauluun kuuluu myös olennaisena osana se, keneltä laulu on opittu. Minulle esimerkiksi *Hullámzó Balaton tetején* liittyy ukkiini **Jouko Karankoon**, joka teki siitä myös taidekäännöksen ja vaikka se ei ole varsinaisesti kansanlaulu vaan nykyään epämuodikas laulelma, tulen aina laulamaan sitä mielelläni. Samoin lapsuuden leikki- ja tuutulauluihin liittyy jotain hyvin henkilökohtaista. Monelleko teistä on laulettu esimerkiksi *Yks-kaks-kolme-neljä*? Meillä se kulkee jo kolmannessa polvessa eli se on juurtunut syvälle perheen perinteisiin. Unkarilaiset kansanperinteen tutkijat ovat osoittaneet, että unkarilaiset leikkilaulut kuuluvat historiallisestikin vanhimpaan (eli syvimpään) kerrostumaan, jonka juuret ovat kaukana keskiajalla. Esim. *Gólya, gólya, gilice*.

Kansanlaulussa on siis aina jotain hyvin henkilökohtaista, joskus jopa salaista. Kun lauletaan kyläyhteisössä tai kaveriporukassa, saattaa olla, että vain kaksi ihmistä tietää, mihin tietty lauluvalinta viittaa. **Transsilvaniassa** vielä 1980-luvulla täytyi salata se, että ylipäätään laulettiin unkariksi. Ikkunat pantiin kiinni, vesi valumaan ja tyyny pu-

helimen päälle niin kuin Irmeli Kniiviläkin varmaan hyvin muistaa.

Mutta miten kansanlauluista tuli näin olennainen osa meidän elämäämme?

Kansanlaulu – musiikin äidinkieli

Palataanpa ensiksi 1900-luvun alkuun. Silloinen kulttuurielämä ja Unkarin musiikinopetus pohjautui eurooppalaisen taidemusiikin omaksumiseen. On yleisesti tunnettu, että Länsi-Euroopan maissa kansanmusiikki sulautui taidemusiikkiin viimeistään 1600–1700 luvulla (esimerkkinä vaikkapa. *menüetti*, *ländler* ym. tanssimuodot), joten siinä kulttuuripiirissä koko kansanlaulujatous oli tuntematon. Itä-Euroopassa ja sieltä etelään/itään kansanmusiikki oli kuitenkin edelleen osa talonpoikaisyhteisöjen elävää perinnettä, jota koulutettu älymystö väheksyi ja piti rahvaanomaisena palvelijoiden alakulttuurina.

Etnografiasta kiinnostuneet pääsivät esinekulttuurin ohella läheiseen kosketukseen myös laulujen kanssa ja aavistivat niiden arvon. Tunnettu Kalevalan unkarintaja, etnografi **Béla Vikár** aloitti keräystyön fonografin avulla jo 1890-luvun puolella. Keräystyö tapahtui kuitenkin vielä satunnaisesti, ilman tieteellistä pohjaa ja kerääjät eivät usein osanneet erottaa ”todellista” kansanlaulua ajan muodikkaista laulelmista.

1905 alkaen kaksi nuorta säveltäjää ja Musiikkiakatemian opettajaa, **Béla Bartók** ja **Zoltán Kodály** ryhtyivät toimeen kansanlaulujen – tai kuten tuolloin sanottiin, talonpoikaislaulujen (*parasztdal*) – kokoamiseksi. Laajat keräysmatkat toteutettiin

valtion tuella. Tuhannet sävelmät järjestettiin ja nuotinnettiin käsin ja niistä alettiin koota systemaattisia julkaisuja. Tässä työssä heillä oli tärkeä Suomi-yhteys: **Ilmari Krohnnin** kehittämä kansanlaulujen luokitusjärjestelmä oli ainoa tunnettu esikuva ja Bartók ja Kodály ottivat sen oman järjestelmänsä perustaksi.

Bartók keräsi myös naapurikansojen kansanmusiikkia. Hän opetteli tätä varten mm. serbiaa, romanialaista ja slovakiaa. Trianon rajamuutosten herkkänä aikana laaja yhteydenpito naapurikansojen kanssa saattoi hänet poliittisesti epäilyttävään valoon. Ensimmäinen maailmansota häiritsi myös keräysmatkoja, joten Bartók pyysi luvan kerätä lauluja kasarmeissa, joissa oleskeli eri alueilta kotoisin olevia sotilaita. Hän keräsi jopa romanialaisilta miehittäjiltä, jotka saapuivat Budapestiin vuonna 1919. Kaukomatkoillaan hän keräsi kansanlauluja Turkissa, Pohjois-Afrikassa ja Egyptissä. Radion pitkillä aalloilla hän kuunteli ragtime- ja jazzmusiikkia ja oli tämänkin suhteen edellä ajan musiikkipiireistä.

Bartókin teki merkittävän elämäntyön kansanlaulujen kerääjänä, mutta ennen kaikkea aineiston järjestämisen, luokittelun ja vertailevan kansanmusiikintutkimuksen uranuurtajana. Hänellä oli kotona kaksi työhuonetta: toisessa oli kansanmusiikkiaineisto, toisessa flyygeli ja sävellystyöt. Vuonna 1934 hän siirtyi Musiikkiakatemiasta Tiedekatemian palvelukseen ja kansanmusiikin työstämisestä tuli hänen päätoimensa. Hän jatkoi kansanmusiikintutkimukseen liittyvää työtä kuolemaansa asti: muutettuaan Yhdysvaltoihin hän suoritti mm. New Yorkin Columbia-yliopiston toimeksiantosta serbian- ja kroatiankielisten

äänitysten nuotintamisen ja luokittelun.

Kodály hyödynsi kansanlauluja etenkin kuoroteoksissaan, mutta hän loi myös aatteellisen perustan pedagogiselle järjestelmälle, joka nykyään tunnetaan nimellä Kodály-metodi. Olisi tosin oikeudenmukaisempaa kutsua sitä **Kodály–Ádám** -metodiksi, sillä **Jenő Ádám** rakensi Kodály'n ajatusten pohjalta koko kouluasteikon kattavan metodisen järjestelmän oheismateriaaleineen.

Kodály'n johtoajatus liittyi musiikin äidinkieleen (*zenei anyanyelv*), joka tarكوittaa sitä, että varhaiskasvatuksessa ja koulun ensi luokilla omaksutut kansanlaulut luovat lapselle paitsi musiikillisen identiteetin sekä myös myös teoriaopetuksessa käytettävän pohjan. (Jo Kodály korosti, että tähän tarkoitukseen soveltuu mikä tahansa muukin musiikillinen materiaali, kunhan se sisäistetään perinpohjaisesti, mutta oman kansan kokemuspohjasta ammentavat laulut toimivat samalla kulttuurin välittäjinä.) Esimerkiksi intervallien opetus tapahtuu edelleen sillä tavalla, että jokaiseen intervalliin liitetään tuttu kansanlaulu: *A part alatt* (n6), *Gerencséri utca* (k6).

Musiikin äidinkieli tarkoittaa myös sitä, että tutun aineiston pohjalta on helppo jatkaa monimutkaisempien musiikkimuotojen pariin. Tehdäänpi pieni kokeilu ja lauletaan yhteislauluna *Taivas on sininen ja valkoinen* -kaanonina (2-, ehkä 3-äänisesti).

Koulujen musiikinopetus muuttui vähitellen samaa tahtia, kun uusi kansanlaulupohjainen suuntaus levisi opettajanvalmistuslaitoksiin ja kuoroihin. Luotiin musiikkiluokkien järjestelmä. On huomattavaa, että musiikkiluokille ei järjestetty taso- tai pääsykokeita. Monet viikoittaiset laulutunnit ja korkeatasoinen opetustyö todistivat sen,

että – kuten Kodály tapasi sanoa – ”Musiikki kuuluu kaikille” (*A zene mindenkié*). Nimitetään kolmannelle luokalle ehdittyään koko luokka oli musiikillisesti samalla tasolla: sekä ns. lahjakkaat, että ne, joilla ns. ei ollut sävelkorvaa.

Minun kouluaikanani jo valikoitiin, mutta viikkotunteja oli edelleen 4+2 kuorotuntia. Nykypäivänä ”Kodály'n luvatussa maassa” ei valitettavasti toimita enää näiden käytäntöjen mukaisesti. Musiikkiluokat on ajettu alas ja huonosti palkatuilla ja usein motivaationsa kadottaneilla laulunopettajilla ei ole mitään mahdollisuuksia yltää tällaiseen tulokseen, kun viikkotuntejakin on parhaassa tapauksessa yksi.

Lukiossa musiikkipetus loppuu useimmissa kouluissa ensimmäiseen luokkaan (meillä neljän vuoden ajan kaksi viikkotuntia!). Sen lisäksi, että on tuskallista katsella aikoinaan huippuunsa kehitetyn systeemin rappeutumista, unohdetaan myös nuorten kognitiivinen kehitys. Kaikki tutkimukset osoittavat, että musiikin ja taiteiden harjoitus ei virkistä ainoastaan sielua, vaan se edesauttaa hermoratojen kehittymistä ja sen kautta koulumenestystä hyvin monipuolisella tavalla.

Seuraavaksi puhun *táncház*- eli tanssitupaliikkeestä, joka on kansanmusiikista versova yhteisöllinen kulttuurimuoto. Ensimmäinen tanssitupa järjestettiin 6. toukokuuta 1972. Muusikkoina toimivat hiljattain edesmennyt **Béla Halmos** ja **Ferenc Sebő** (molemmat arkkitehtejä) ja tanssijoina paremmin tunnetut **Ferenc Novák** ja **György Martin**. Nuorten miesten kokeilusta alkoi mittava kansanliike: viikottaisten tanssitupien ja kansantanssileirien lisäksi lähdettiin keruumatkoille – joka osoittaa, että vielä

1970-luvulla kansanlaulu ja –tanssiperinne olivat osa elävää kulttuuria monissa Transilvanian ja Romanian kylissä. Syrjäiset **Moldvan csángó** -alueet ovat vielä tänä päivänäkin vastaavan virran kohteena.

Kylienvuorokuvien kaupungissa jo unohtuneet vuosittaiset perinteet ”opetettiin nyt uudelleen” suoraan alkuperäisestä lähteestä. Aiemmin kansanmusiikin harrastajat koettivat löytää harvinaisia äänitteitä ja etnografisia filmejä – niinpä esimerkiksi sattui, että kun György Martin meni erääseen kylään ja tanssi muutaman filmiltä opetellun askelkuvion, paikalliset tunnistivat heti tanssin alkuperäisen ”omistajan” ja kutsuivat hänet paikalle. Jos jatketaan äidinkielivertausta, kansantanssi oli silloin heille kuin ulkoa opeteltua vierasta kieltä, kun taas äidinkieltä pystyy soveltamaan aktiivisesti.

Tanssitupaliikkeen perustamiseen ja siinä toimimiseen liittyi monenlaista ”rajankäyntiä”: paitsi puolisalaiset matkat Romanian puolelle, tuli luovia myös poliittisen johdon kanssa, joka piti kansallisia kysymyksiä epäilyttävinä. **Molnár utcan Kalamajka** -yhtyeen kuuluisaa tanssitupaa esimerkiksi syytettiin siitä, että siellä harjoitetaan haureutta flyygelin alla. Herää kysymys, mihin tanssituvassa, jossa soittaa soitinyhtye, olisi edes tarvittu flyygelia?

Näytän nyt kaksi videoleikettä, molemmissa esiintyy Béla Halmos, ensin Sebő-yhtyeen, sitten Kalamajka-yhtyeen kanssa. (Videot on tähän artikkeliin merkitty nooteilla, joiden selitykset ovat artikkelin lopussa. Selitysten avulla videot voi ladata verkosta.)

Nádihegedűvel-dokumentti¹⁾ on vuodelta 1974–75 Ajan kuva eli **Korkép**-televisio-ohjelmasta. – *Aranytíz*-tanssitupaa²⁾ esittele-

vä video on puolestaan 2000-luvulta.

Järjestelmämuutoksen jälkeen kansanmusiikin ja kansantanssin opetus levisi kouluihin lastentarhoista aina Tanssitaiteen korkeakouluun asti. Musiikkiakatemian kansanmusiikin laitos luotiin vasta 2000-luvun alussa. Toisaalta kansanmusiikkia opetetaan edelleen usein *mestari–oppilas* -menetelmällä. Kyläkulttuurin ja budapestiläismiljöön yhtymäkohdat ovat joskus huvittavia: muistan hyvin kansanmusiikki-illan Musiikkiakatemian pienessä salissa, johon talutettiin silloin jo sokeaa gyimesiläistä primásia **János Zerkulaa** ja hänelle tarjoihin totuttuun tapaan pälinkaa ennen lavalle menoa – tällä kertaa Musiikkiakatemian käytävällä. Budapestin katukuvaan taas ovat viime aikoina ilmestyneet nuoret kansanmuusikot (yleensä *primás* ja *kontrás*), jotka ”harjoittelevat” kadulla.

Tänä päivänä Unkarissa toimii lukemattomia tanssitupia eri-ikäisille ja liikkeen pohjalta on syntynyt myös ammattilaisyhtyeitä. Musiikin ”sääntöjen” omaksumisen lisäksi tanssitupaliikkeessä kasvavat nuoret oppivat myös luontevasti, ”miten tyttöjen/poikien kanssa ollaan” ja varttuvat yhteisössä, joka välittää samantapaisia arvoja kuin talonpoikaisyhteisö aikoinaan (vanhempien kunnioitus, toveruus, luottamus, keskinäinen avunanto).

”Uudelleen luotu” perinne jatkaa nyt jo useammassa polvessa. Yli 41 vuotta sitten alkanut tanssitupaliike otettiin vuonna 2001 Unescon maailmanperintölistalle. Liike on myös levinnyt ulkounkarilaisten mukana ympäri maailmaa – Tampereellakin toimi ainakin kymmenen vuotta sitten tanssitupa. Koskettavimpia tarinoita kuulee mm. Etelä-Amerikasta, jossa tanssiyhtyeiden nuoret

eivät useinkaan enää puhu unkaria, mutta osoittavat identiteettinsä tämän ”äidinkelen” kautta.

Missä on unkarilaisen kansanlaulun raja eli muutama ajatus mustalaismusiikista

Kun puhutaan unkarilaisesta kansanlaulusta (*népdal*), tulee usein määrittelyongelmia. Miten sen erottaa laulelmista (*nóta* eli *népies műdal*)? **Franz Lisztk**ään ei onnistunut erottamaan niitä toisistaan: hän julkaisi vuonna 1859 (unkariksi 1861) ranskankielisen teoksen *Mustalaisista ja mustalaismusiikista Unkarissa*, jossa hän väitti, että ”*Unkarin musiikki ei ole Unkarin kansan, vaan mustalaisten*”. Hän ei tiennyt, että se, mitä mustalaiset siihen aikaan soittivat, sisälsi vain vaikutteita unkarilaisesta kansanmusiikista ja koostui enimmäkseen unkarilaisten säveltäjien kirjoittamasta musiikista Eräs tällainen säveltäjä oli **Márk Rózsavölgyi** (17871–1848).

Onko mustalaismusiikki siis kansanmusiikkia? Vastaus on kyllä: Unkarin mustalaisten kansanmusiikkia. Mutta kuten Unkarin mustalaiset jakautuvat moniin etnisiin ryhmiin, mustalaismusiikissakin täytyy erottaa vähintään kaksi haaraa. Sivuhuomauksena: miksi käytän termiä *mustalainen*? Koska he itse haluavat käyttää tätä termiä (*cigány*). Unkarissa on nimittäin useita eri ryhmiä (*beás*-kieltä puhuvat, *lovári*-kieltä puhuvat ja *romungrot*, eli unkaria puhuvat mustalaiset) ja heistä vain osa kuuluu *romani*-ryhmään eli sitä ei voi käyttää yleisnimityksenä.

Yksi mustalaismusiikin haara on siis kylämuusikoiden omaleimainen musisointi, jossa käytetään rytmisoittimena kannuja ja lusikoita sekä ns. suubassoa (*szájböggö*), joka muistuttaa kovasti Amerikasta tulevaa

beatbox-tekniikkaa.

Vappuna 2002 on videolle tallennettu **Parno Graszt Halastó**³⁾. Huomatkaa, että tässä lauletaan vuorotellen unkariksi ja lovárin kielellä. Parno Graszt tarkoittaa valkoista hevosta ja yhtyeen erikoisuus on se, että siihen kuuluu lähes koko kylä, joka elää normaalielämäänsä, mutta käy joskus konsertoimassa eri puolilla.

Mustalaismusiikin ”korkeakulttuuria” on taas se omintakeinen sovitus- ja soitto-tyyli, jota kuullaan ravintoloissa ja **100-henkisen mustalaisorkesterin** kaltaisten yhtyeiden konserteissa. Se onkin edellistä paljon tunnetumpaa. ”Korkeakulttuurisessa” mustalaisorkesterissa on tavallisesti ensiviulu eli *primás*, kakkosviulu eli *kontrás*, basso ja *symbaali*. Klarinetti voi olla sekä johtava instrumentti että säestysoitin.

Kommunismiajan harvoin positiivisiin piirteisiin kuului mustalaismuusikoiden arvointijärjestelmä, eli piti suorittaa tasokoe, ennen kuin pääsi soittamaan ravintolaan. A- kategoriaa oli vaikea saavuttaa ja se tiesi parempaa palkkaa ja ammatillista arvostusta. Nykyään vastaavaa systeemiä ei ole ja todella hyvät mustalaisorkesterit ovat harvassa, vaikka muusikkomustalaispiireissä nykyään Musiikkiakatemian loppututkinto on aivan yleinen taso.

Sándor Déki Lakatos oli **Mátyás-pince**-ravintolan eli **Mátyás**-kellarin tunnettu soittaja melkein 40 vuoden ajan, vuodesta 1972 vuoteen 2011. Hänen ja mustalaisorkesterien primásten kaikkein kuuluisin bravuurinumero lienee **Dinicun Leivonen**⁴⁾.

Edellisen kahden näytteen kontrasti on aivan valtava – nämä ovat kuitenkin rinnakkaisia todellisuuksia vielä tämän päivän Unkarissa.

Kunnellaan vielä *beás*-mustalaisten kansallislaulu. Sen esittää Szendröládin romanikirkkokuoro; tässä kannusäestystä kuullaan poikkeuksellisesti kirkossa. Tästä esimerkkinä **Cigány himnusz (Zöld az erdő)**⁵⁾.

Nykypäivä

Ja vielä nykypäivään. Kansanlaulu on kulkenut pitkän tien: kansallinen yhtenäiskulttuuri ja sen säilymistä tukenut opetusjärjestelmä on mennyttä, toisaalta kansankulttuurin vaaliminen ja esittäminen on vahvasti esillä.

Pääjuonteena ovat autenttisuutta vaalivat muusikot ja yhteisöt, toinen ns. crossover, jossa yhdistellään eri musiikkityylejä ja elementtejä. Kansanmusiikin suhteenkin on totta, että yhtenäiskulttuurin sijasta nykypäivänä syntyy ns. kulttuurisaarekkeita, jotka uivat toisistaan riippumatta, mutta koskettavat joskus toisiaan ja viiptyvät hetken yhdessä. Kansanmuusikot esiintyvät yhdessä muiden taidelajien ja musiikkityylien edustajien kanssa. Näin syntyy poikkitaiteellisia ja ”poikkityylisiä” produktioita.

Autenttisen linjan edustajista esimerkiksi musiikkitalo Fonó vaalii elävää kansanlaulu- ja tanssikulttuuria. Se on myöskin koonnut valtavan äänitarkiston ”Utolsó óra” (Viimeinen hetki) -projektin yhteydessä. Nimi viittaa sen polven (1920–30-luvulla syntyneiden) muusikkojen elämäntyön taltiointiin. Nämä saattoivat nuoruudessaan ammentaa vielä suoraan talonpoikaisympäristön lähteistä. Vuosien 1997 ja 2001 välillä valmistuneelle levysarjalle päätyi 112 yhtyeen musiikkia 240 kylästä. Budapestiin kuljetettiin 634 muusikkoa. Lopputuloksesta on n. 1250 tuntia kansanmusiikkia ja

n. 23 000 sävelmää. *Hagyományok Háza* (Perinteiden Talo) tuottaa samaten sekä musiikkiesityksiä että taustatutkimusta.

Viime vuonna Duna televisio heittäi henkiin 1970-luvulta tutun **Repülj páva** (Lennä riikinkukko) -kilpailun, jossa 16–35-vuotiaat nuoret kansanlaulajat ja -tanssijat kilpailevat eri kategorioissa. Karsinnat palautteineen televisioitiin. Raadissa istuivat kansanmusiikin ja -tanssin parhaat taiturit. Vuoden 2012 **Főszállott a páva** (Nousi riikinkukko) -kilpailu aktivoi tuhansia nuoria: kilpailun voittajat saivat esiintymismahdollisuuksia ulkomaita myöten, mutta ennen kaikkea kansanmusiikki tuli jälleen näkyväksi suurelle yleisölle. Loppukilpailu keräsi yli 600 000 katsojaa.

Internet nostaa myös tehokkaasti kansanmusiikin näkyvyyttä: katsotaan lopuksi unkarilaisista keksinnöistä kertova Youtube-video ⁶⁾ (esimerkki *crossoverista*), jossa tutustutaan Budapestin maisemiin, kansanmusiikkiin ja unkarilaisiin keksintöihin, joita monikaan ulkomaalainen ei osaisi liittää meihin.

Kansanlaulu voi siis esiintyä hyvin monessa asussa, mutta ratkaisevaa on, onko se meille edelleen henkilökohtainen kysymys

Kinga Marjatta Pap

Edelläolevan artikkelin lähdeviitteet ja ohjeet youtube -videoiden lataamiseksi: Seuraavassa on lataajan videolle antama nimi sekä videon **youtube** -osoite. Identifioidaksesi ja ladataksesi ja videon voit ”kryptisen” osoitteen asemesta kirjoittaa youtube -palvelun tai Googlen hakukenttään myös videon nimen tai nimen alun, joka seuraavissa lähdeviitteissä on lihavoitu.

1. **Nádihegedűvel a Sebő Halmos táncház** -dokumentti on vuodelta 1974–75 televisio-ohjelmasta Korkép [ajan kuva] (loppu 2:20 – „én régebben is jártam diszkdzsokkéra”);
http://www.youtube.com/watch?v=WX6w1_OSpkM
2. Aranytíz-tanssituvasta on 2000-luvulla tehty videoleike nimellä **Kalamajka Zenekár: Széki táncrend: csárdás, porka és hétlépés**;
<http://www.youtube.com/watch?v=yu7EIsETBvw> (loppu 0:50)
3. Parno Graszt Halastó (vappuna 2002); video on nimellä **Parno Graszt – Ratyake phiro**;
<http://www.youtube.com/watch?v=gWJ0QUvPAsw> 3:26.
4. Video löytyy nimellä **Dinicu: A Pacsirta** [Leivonen];
<http://www.youtube.com/watch?v=UXjuK9FFbzb> 2:03
- 5) Cigány himnusz (Zöld az erdő); video on nimellä **Szendrőláki roma egyházi kórus – Zöld az erdő, zöld a hegy is**;
<http://www.youtube.com/watch?v=E2vU49ujG2A> 3:01
- 6) Unkarilaisia keksintöjä -video löytyy mm. nimellä **Balkan Fanatic –Ha te tudnád –Budapest get engaged**;
<http://www.youtube.com/watch?v=09pMJWOfEX8> 3:50

*Hullámzó Balaton tetején**

Hullámzó Balaton tetején

csónakázik egy halászegény.

Hálóját a szerencse, őt magát a kedvese
elhagyta, el a szegényt.

Järven selällä, aalloilla sen

harhailee kalamies suruinen.

Onnetarpa verkkonsa, hänet oma kultansa
ainiaaks’ on hylännyt.

*) Tämän Kinga Marjatta Papin esitelmässä mainitun kansanlaulun on kääntänyt hänen iso-isänsä eli ukkinsa, Jouko Karanko.

Vuoden 1848 vallankumouksen ja vapaustaistelun 166 vuotta

Vuoden 1848 vallankumous ja vapaustaistelu ovat unkarilaisille yhä elävää historiaa. Tapahtumien kronologia ja merkitys opitaan koulussa, kaikki ovat osallistuneet noiden tapahtumien muistotilaisuuksiin eri tavoin, niistä on tullut olennainen osa unkarilaista identiteettiä.

Nykyisin vallankumouksen katsotaan alkaneen 15. maaliskuuta. Päivän suuriin hetkiin liittyy radikaalin runoilija Sándor Petőfin Kansallislaulun, *Nemzeti dal*, ja 12 kohdan, *12 pont*, ohjelman painaminen ilman sensuurin lupaa sekä niiden levittäminen kadulla spontaanisti organisoiduissa tilaisuuksissa. Runoilija kumppaneineen esitti tavoitteet päivän aikana useaan kertaan eri yleisöille, mutta ennen kaikkea innostuneelle opiskelijanuorisolle. Samaan radikaalien älymystönuorten ryhmään kuului myös József Irinyi, joka muutama päivä aikaisemmin oli koonnut 12 kohdan ohjelman, jolla pyrittiin korjaamaan ne epäkohdat, joita unkarilaiset pitivät Unkarin ja Itävallan suhteissa räikeimpinä.

Vallankumouksellisten painostus pakotti sekä hallitsijan, keisari Ferdinand V:n että Budapestissa toimivan käskynhaltijan eli palatiinin taipumaan myönnytyksiin ja uudistuksiin. Unkari sai oman valtiopäiville vastuullisen hallituksen aiemman käskynhaltijaneuvoston tilalle. Samanaikaisesti Un-

karin valtiopäivät olivat koolla Pozsonyissa, nyk. Bratislavassa. Vallankumouksellisen liikehdinnän innoittamat valtiopäivät laativat joukon lakeja, jotka olennaisesti kavensivat monarkin asemaa, poistivat aatelin erivapauksia, uudistivat valtiopäivät, laajensivat kansalaisvapauksia ja lisäsivät kansalaisten yhdenvertaisuutta. Keisari vahvisti nämä lait 11.4.1848. Näistä laeista on sittemmin käytetty nimeä ”huhtikuun lait” Itse asiassa lait toteuttivat useita 12 kohdan ohjelman vaatimuksia..

Unkarin vallankumous ja vapaustaistelu kytkeytyivät Itävallan sisä- ja ulkopolitiikkaan. Keisari Ferdinand V luopui vallasta Frans Joosefin hyväksi. Vallankumousinto tukahdutettiin ja monet myönnytykset peruttiin. Kun Itävalta oli asevoimin saanut italialaisilla alueillaan tilanteen rauhoitetuksi, se käänsi aseensa Unkaria vastaan. Unkarin kuningaskunta oli kuluneen puolen vuoden aikana pyrkinyt rauhoittamaan omien vähemmistökansallisuksiensa autonomiapyrkimyksiä. Nyt se sai vastaansa Itävallan armeijan, jonka tehtävänä oli palauttaa keisarin asema ja valtaoikeudet. Unkarin honvéd -armeija saavutti aluksi voittoja, mutta kevään 1859 edetessä Itävalta osoittautui voimakkaammaksi. Taistelu kävi yhä epätoivoisemmaksi. Unkarin parlamentin ”vahva mies”, Lajos



Lajos Kossuthin vaalikulkue kansallismuseon edustalla 17. lokakuuta 1847 valittaessa edustajien seuraavan vuoden valtiopäiville. Franz Weissin väri litografia.

Kossuth julisti äärimmäisenä keinonaan Unkarin itsenäiseksi tasavallaksi, mikä toi lopulta Venäjän Itävallan hallitsijan, keisari Frans Joosefin tueksi. Voimasuhteiden ratkaiseva muutos ja kahden rintaman sota kävi Unkarin armeijalle ylivoimaiseksi.

Vallankumous päättyi faktisesti 13. elokuuta 1849 unkarilaisten joukkojen antautumiseen Transsilvanian Világosissa, nyk. Romaniassa. Hävityn vapaustaistelun välittömiin jälkiselvittelyihin kuului Unkarin hallituksen vangitseminen sekä mm. pääministeri Batthyány'n teloitus Pestissä ja ylimmän sotilasjohdon, 13 kenraalin,

teloitukset Aradissa, myös Transsilvaniassa. Heistä tuli ns. Aradin veritodistajat, *aradi vértanúk*. Itävalta miehitti Unkarin ja maa joutui Itävallan suoraan hallintoon vuosikymmeneksi. Äänekestä kritiikkiä saattoivat esittää vain ne, jotka 1949 olivat paenneet maasta. Unkarissa taas vastarinnan keinoksi ja aseeksi valikoitui vähitellen ns. passiivinen vastarinta.

1850- ja 1860-luku

Unkarissa vallankumouksen ja vapaustaistelun uhrien tai sankareiden tai heidän mainetekojensa julkinen muistelemine – saati juhlimine – ei ollut 1850-luvulla mahdollista. Sensuuri ja kontrolli lievenivät aika ajoin lähinnä vain Itävallan kansainvälispoliittisen aseman hetkittäisen heikentymisen seurauksena. Emigroituneet vallankumousjohtajat suunnittelivat 1850- ja 1860-luvulla aseellista vastarintaa ja liittoutumista Itävallan

vihollisten tai vastustajien, erityisesti Italian yhdistymistä suunnittelevien poliitikkojen kanssa.

Vuonna 1860 noin 500-päinen nuoriso- ja opiskelijajoukko järjesti kuitenkin 15.3. kulkueen, joka eteni Kálvin -aukiolta Kerepesin hautausmaalle. Hautausmaan portilla kulkue kuitenkin joutui santarmien tulituksen kohteeksi ja yksi opiskelija menetti henkensä. Hänen hautausaattueensa antoi kymmenille tuhansille kaupunkilaisille säätyyn katsomatta mahdollisuuden osoittaa äänetön vastalauseensa Itävallan hallinnolle. Tapahtuma oli omiaan korostamaan myös maaliskuun 15. päivän roolia vuoden 1848 vallankumoukseksi ja vapaustaisteluksi eskaloituneessa tapahtumien ketjussa. Vastaavia, joskaan ei yhtä laajoja, spontaaneja mielenilmauksia oli koko 60-luvun alkupuolen. Erityisesti mielenilmaukset 15.3. ilmenivät vapaustaistelussa kaatuneiden tai sen tukahduttamisen jälkeen teloitettujen hautamuistomerkkien kukittamisessa. Haudoilte laskettiin myös kansallisin punavalko-vihrein värein koristettuja seppeleitä. Tiukennetusta valvonnasta huolimatta nuoriso osoitti pimeillä kaduilla vuosittain 15.3. isänmaallisuuttaan vallankumouksen ja vapaustaistelun sankareille osoitetuin *Eläköön*-huudoin tai keskeyttämällä *Éljen*-huudoillaan jopa teatteriesityksen.

Monet unkarilaiset oivalsivat jo 1850-luvun kestäessä, että tarjolla olevista poliittisista strategioista maltillisen liberaalipoliitikko Ferenc Deákin hahmottelema sovinto Itävallan kanssa oli Unkarin tulevaisuuden kannalta välttämätön. Myöntövyyslinja kantoi myös hedelmää, sillä hallitsija kutsui vuoden 1860 lokakuussa – ensimmäisen kerran vuoden 1848 valtiopäivien

jälkeen – valtiopäivät koolle seuraavaksi kevääksi. Unkarin asema Itävallan keisarikunnan osana voitaisiin ehkä määritellä uudelleen, kun yli vuosikymmen oli kulunut vallankumouksesta ja vapaussodasta. Pestin nuoriso ei halunnut saattaa uhanalaiseksi pian kokoontuvia valtiopäiviä ja mahdollisesti onnettomasti päättyvää vastakkainasettelua välttääkseen luopui maaliskuun 15. päivän mielenosoituksista. Muualla maassa sen sijaan järjestettiin muistotilaisuuksia.

Kaksoismonarkian aika

Kiihkeä kansallismielinen nuoriso ”kunnostautui” näissä demonstraatioissa seuraavina vuosinakin. – Unkarin poliittinen johto sen sijaan jatkoi vuoropuhelua Wienin hallituksen ja keisarin kanssa. Vuoden 1867 sovinto, *Ausgleich, kiegyezés*, Itävallan ja Unkarin kesken ja kaksoismonarkian perustaminen oli sekä koko keisarikunnan että Unkarin kuningaskunnan kannalta reaalipoliittinen välttämättömyys, jos kohta rikkumatonta kansallista yksimielisyyttä asiassa ei Unkarissa saavutettukaan.

Vuonna 1867 olisi ollut mahdollisuus viettää uudessa poliittisessa tilanteessa ensimmäisen kerran vuoden 1848 maaliskuun tapahtumien muistopäivä vapaasti, mutta sitä vietettiin Unkarin uuden hallituksen asettamisen merkeissä ja hallitsija Frans Joosefin kunniaksi. Vallankumouksen uhrien kunnioittamisesta muistutti lehdessään vain maanpaossa oleva Kossuth. Keisari Frans Joosef – joka tosiasiallisesti oli Unkarin vallankumouksen kukistaneen poliittisen vallan ylin edustaja – ei sietänyt vallankumouksen vuosipäivän viettoa, mutta virallisesti muistotilaisuuksien järjestämistä ei kielletty.

Maaliskuun 15. päivää voitiin muistella vain yksityisesti, mutta valtiollisia tilaisuuksia ei voitu järjestää seuraavina vuosinakaan.

Kun vuonna 1898 tuli Unkarissa ajan-kohtaiseksi viettää vallankumouksen ja vapaustaistelun 50-vuotisjuhlaa, päädyttiin siihen, että 15.3. asemesta juhlittiin huhtikuun 11:ttä päivää, jolloin keisari Ferdinand V oli vahvistanut em. huhtikuun lait. Selkeää poliittista erimielisyyttä osoitti, että liberaalien, *szabadelvűek*, viettäessä muistopäivää 11. huhtikuuta, riippumattomat, *független-ségiek*, juhlivat maaliskuun 15:ttä!

Sotienvälinen aika

Ensimmäinen vapaa 15.3. juhlinta oli vasta 1. maailmansodan päätyttyä, vuonna 1919, jolloin myös kaksoismonarkia oli faktisesti hajonnut. Monet näkivät silloin, että vuoden 1848 tavoitteet olivat vihdoinkin toteutuneet, vasemmistopoliitikot puhuivat jopa ”uudesta maaliskuusta”.

Lyhyt neuvostotasavallan kausi päättyi vastavallankumoukseen ja konservatiivisen Horthyn valtaannousuun valtionhoitajana. Nationalistinen oikeistosuuntaus voitti, kun Horthyn ”kansallinen armeija” otti haltuunsa Unkarin neuvostotasavallan perinnön. Ensimmäisen maailmansodan jälkeisen Unkarin oli arvioitava suhteensa vuoden 1848 vallankumoukseen. Siinä ilmapiirissä ei 15. maaliskuuta ollut paras mahdollinen juhlinnan kohde. Pikemminkin Trianon’n rauhan traumatisoimassa maassa oli tarkoituksenmukaisempaa muistaa 15. maaliskuutakin –vallankumouksellisen ”Pestin nuorison” asemesta – Világosin antautumista ja marttyyreja eli lokakuun 6. päivän tapahtumia. Vasta vuonna 1927 hyväksytty laki teki 15.3.

juhlasta kansallisen merkkipäivän. Juhla järjestettiin vuosittain *Szabadság* -aukiolla, jolla noina vuosina oli myös Trianon’n rauhassa menetettyjen alueitten muistomerkki. Toisen maailmansodan aikana juhla siirtyi Sankareiden aukiolle, vuonna 1942 muistotilaisuus järjestettiin Petőfin patsaalle, mutta siitä kehkeytyikin sodanvastainen mielenosoitus, joka hajotettiin sääliittä.

Sosialismista Nyky-Unkariin

Toisen maailmansodan jälkeen kansakunta valmistautui vallankumouksen ja vapaustaistelun satavuotisjuhlaan, Valtaan pyrkivä kommunistinen puolue päätti juhlinnan luonteen. Unkarin vallankumouksen ja vapaustaistelun merkitys kirjattiin lakiin samalla, kun päivästä tuli vapaapäivä. Juhlallisuudet toteutettiin sekä Kossuthin aukiolla ja kansallismuseon puistikossa että Petőfin patsaalla SNTL:n varapääministeri Voroshilovin ollessa tärkein ulkomainen juhluvieras. Kommunistien järjestämien juhllallisuuksien merkittävä piirre oli, että (vuoden 1848) maaliskuun nuorille omistetut julisteet olivat olennaisesti pienemmät kuin Leninin, Stalinin tai Rákosin kuvat.

Vuonna 1951 päätettiin, että 15.3. oli jälleen työpäivä, sillä katsottiin, että kevääseen sijoittui kovin paljon kansallisia juhlapäiviä: 21.3. oli Unkarin neuvostotasavallan muistopäivä ja 4.4. Unkarin fasismista vapauttamisen tai vapautumisen muistopäivä. Lisäksi 9.3. oli Mátyás Rákosin syntymäpäivä, jota henkilökultin vuosina vietettiin kaikkialla maassa. Kun Stalin kuoli maaliskuun alussa 1953, saivat 15.3. ”maa-

liskuun nuoret” vihdoin kansallismuseon fasadilla isommat julisteet kuin sosialismin merkkihenkilöt.

Vuoden 1956 kansannousun tapahtumien jälkeen oli vuoden 1848 vallankumouksen juhliminen jälleen poliittisesti problemaattista, sillä keväällä 1956 oli muistotilaisuuteen kansallismuseon puistokossa osallistunut 10000 henkeä. Seuraavina vuosina vain parisataa henkeä oli mukana järjestäen yksityishenkilöinä kokoontumiset museolla ja Petőfin patsaalla. Vuoden 1848 vallankumouksen ja vapaustaistelun muistotilaisuudet eivät olleet “poliittisesti suotavia”. – Vuodesta 1969 15.3. oli kuitenkin jälleen merkkipäivä. Kádárin hallinto piti itseään niin vahvana, että se toi päivän jälleen kaikkien juhlistavaksi. Nyt konteksti oli vain hiukan toinen: kolmen merkkipäivän, 15.3., 21.3. ja 4.4., yhteinen nimittäjä oli *Forradalmi Ifjúsági Napok, FIN* eli Vallankumouksellisen Nuorison Päivät (päiviä järjestettiin 1967–1988). Suurten yleisötilaisuuksien ja kulkueiden organisoijana puolestaan oli Unkarin kommunistinen nuorisoliitto, KISZ.

Vuonna 1973 Petőfin patsaalla 15.3. järjestetty muistotilaisuus riistäytyi ensimmäistä kertaa järjestäjien käsistä ja poliisi hajotti tilaisuuden pampuin. Paikalle kokoontunut nuoriso halusi vuoden 1848

vallankumouksen ”todellisten arvojen” tuomista esille, mitä ryyditti kärkevä vallitsevan järjestelmän kritiikki. Uutisissa kerrottiin, että ”muutama sata vastuutonta henkilöä oli yrittänyt järjestää kansallismielisen mielenosoituksen”. Kansallismieliset ja “taantumukselliset” mielenilmaukset toistuvat vuosittain *Petőfin, Bemín ja Batthyány*n muistomerkeillä. Viimeisen kerran 15.3. järjestetty mielenosoitus hajotettiin Petőfin patsaalla vuonna 1988. Saman vuoden lopulla (20.12.1988) Unkarin Sosialistisen Työväenpuolueen, MSZMP:n poliittinen komitea teki parlamentille esityksen, joka mukaan 15.3. julistettaisiin uudelleen kansalliseksi juhlapäiväksi. Päätöksellä ei ollut kuitenkaan enää toivottua merkitystä, sillä järjestelmänmuutosta vaativa älymystö halusi jo juhlia omalla tavallaan.

Vuonna 1991 säädettiin laki, jonka mukaan Unkarissa oli kolme kansallista juhlapäivää (15.3., 20.8. ja 23.10.), joista yksi – 20.8. – oli myös valtiollinen juhlapäivä. – 15. maliskuuta oli lain mukaan ”1848–1849 vallankumouksen ja vapaustaistelun alkamispäivä sekä modernin parlamentaarisen Unkarin syntymän päivä”.

Tenho Takalo

15.3. budapestiläisen Katan muistikuvissa

Seuraavassa erään unkarilaisen keski-ikäisen henkilön käsityksiä ja muistikuvia Unkarin vuoden 1848 vallankumouksen ja vapaussodan muistopäivän (15.3.) vietosta. Kirjoittaja muistuttaa lukijalle, että termit oikeistolainen, vasemmistolainen, konservatiivi, sosialisti ovat nimityksiä, joilla Unkarin poliittisessa elämässä ei tarkoiteta tänään välttämättä ihan samaa kuin muualla, esim. Suomessa.



Huhtikuun neljäs päivä, vapautumisen juhla, *a felszabadulás ünnepe*, oli sosialismin ajan virallisista juhlista tärkein. (Myös marraskuun 7. oli Venäjän lokakuun vallankumouksen alkamispäivänä ”pyhä” päivä, mutta se ei ollut kansallinen juhlapäivä.) Maaliskuun 15. oli sekin lapsuudessani ja nuoruudessani virallinen juhlapäivä. Minä en ainakaan muista yhtään vuotta, ettei sitä olisi kouluissa ja työpaikoilla suurin seremonioin juhlittu.

Punakirjaiminen, *pirosbetűs*, päivä (so. vapaapäivä) se ei ehkä ollut; minustakin tuntuu, että se oli työpäivä, mutta sellainen, jota vietettiin 15.3.1848 tapahtumien merkeissä. Ihmisille se oli tietysti paljon tärkeämpi merkkipäivä kuin huhtikuun 4. Tämä ilmeni mm. päällysvaatteisiin kiinnitettävien

puna-valko-vihreiden nauharuusukkeiden eli ”kokardien”, *kokárda*, suuressa lukumäärässä. Tai siinä, että kaikkiin mahdollisiin paikkoihin ilmestyi pieniä kansallislippuja: kauppojen tiskeille, kassakoneiden viereen, bussikuskien koppiin, autojen tuulilaseille jne. Juhlallisuuksiin kuului perinteisesti julkinen muistotilaisuus ja runonlausunta kansallismuseon portailla, jossa urbaanin legendan mukaan *Petőfi* oli 15.3.1848 esittänyt *Talpra Magyar* -runonsa – tai Kansallislaulun, *Nemzeti dal*, kuten runoilija itse oli runonsa nimennyt – En osaa enää sanoa, olivatko kansallismuseon tilaisuudet hallituksen, pääkaupungin taikka jonkun yhteiskunnallisen järjestön järjestämiä.

Valtiovalta pyrki kyllä hämärtämään juhlan unkarilaiskansallista luonnetta. Keksitettiin, että se olikin ensimmäinen ”Vallankumouksellisten nuorten kevätjuhlien”, *Forradalmi ifjusági napok*, sarjassa. Sitä seurasi v. 1919 kansantasavallan muistopäivä 21.3. ja sarja päättyi sitten 4.4. Maaliskuun 15. yritettiin siis sijoittaa sosialistisen valtionvallan kannalta sopivampaan kontekstiin – tulkitsemalla se lyhytaikaisen kansantasavallan eräänlaiseksi esivaiheeksi.

Mutta valtaosa ihmisistä ei hyväksynyt tällaista tulkintaa. Maaliskuun 15. päivän juhlatilaisuuksista tuli useissa tapauksissa hiljaisia mielenosoituksia. Varsinainen mielenosoitus tapahtui Budapestissa 15.3.

vuonna 1973. Osallistujia Petőfin patsaalla oli satoja, enimmäkseen nuoria, joiden vaatimuksena oli kansallinen itsenäisyys. Poliisi hajotti liikehännän, monia pidätettiin. Joukossa oli 16–18-vuotiaita lukiolaisia, mm. meidänkin lukiostamme. Rangaistukseksi useat pojat suljettiin pois kaikista maan lukioista vuodeksi tai pariaksi. Se oli kova isku, koska heidän suunnitelmansa ylioppilastutkinnon suorittamisesta ja yliopistossa opiskelusta uhkasivat jäädä toteutumatta. Ja näin monien osalta kävikin.

Seuraavana vuonna viranomaiset olivat jo valmistautuneet kaikkeen. Lukiolaiset määrättiin viettämään maaliskuun 15. päivää aamusta iltaan opettajien valvomina ja kulttuuriohjelmia kuunnellen. Nuori kirjallisuudenopettajamme päätti viedä meidät elokuviin katsomaan Tarkovskin Andrei Rublev-elokuva. Esityksen jälkeen kävelimme kavereiden kanssa keskustassa. Muistan, miten kadut olivat täynnä poliiseja ja inhottavan näköisiä siviilipukuisia tyyppejä. Yksi lihava siviilipukuinen pysäytti meidät (meitä oli kolme tyttöä) ja kysyi, mistä mihin olimme menossa. Mies “neuvoi” meitä ivalliseen sävyyn lähtemään pikamarssia kotiin, koska “iltasatu alkaisi kohta” televisiossa. Se oli loukkaavaa. Sinä päivänä mielenosoituksista ei voinut olla puhuttakaan.

1980-luvulla päivästä tuli yhä enemmän opposition tapahtuma: puheita pidettiin milloin missäkin, tavallisesti Petőfin tai *Be-min* patsaan juurella tai *Batthyányin* muistomerkillä palavan ikuisen tulen, *örökmécses*, ympärillä. Poliisi hyökkäsi läsnäolijoiden kimppuun ja kymmeniä vietiin putkaan. Sama toistui vuosi vuodelta, ja tapahtuneista kierteli paljon huhuja. Suurin mielenosoitus

järjestettiin 1988. Siitä oli uutisia jo joukkotiedotuksessakin. Tuosta 1980-luvun oppositiosta muodostui sittemmin Unkarin vasemmisto-liberaalinen puolue, *Szabads Demokrata Szövetség*, *SzDSz*.

Järjestelmänvaihdoksen jälkeen monelle aiheutti pettymyksen se, että *József Antalin* pääministerinä johtama konservatiivinen koalitio äänesti valtiolliseksi merkkipäiväksi Pyhän Tapanin päivän eli 20. elokuuta. Oppositiopuolueet –*SzDSz* ja silloin vielä liberaali Fidesz sekä sosialistit – olivat sen sijaan maaliskuun 15. päivän kannalla. Mutta konservatiiveista ja keskustasta elokuun 20. hiukan sekavine ja keinotekoisine perinteineen, kirkollisine menoineen, ilotulituksineen ja agraariyhteyksineen tuntui kelvollisemmalta valtiolliseksi merkkipäiväksi kuin vallankumouksellinen ja nuorekas maaliskuun 15., joka on siis edelleenkin kansallinen merkkipäivä, mutta ei “valtiollinen”.

Seuraava käänne tapahtui valmistautuessa vuoden 2002 parlamenttiväleihin. *Viktor Orbánin* – tuolloin jo konservatiiviseksi kääntynyt hallituspuolue – ja äärioikeistolainen MIÉP kehottivat maaliskuun 15. päivänä kannattajiaan pitämään nauharuusukkeita eli kokardeja rinnassaan ja kansallislippuja parvekkeillaan ja talojensa julkisivuilla aina vaalipäiviin saakka, merkiksi siitä, “kummalle puolelle he asettuvat”. Oikeistolaiset poliitikot, kansanedustajat, useat eri kirkkokuntien edustajat, julkkikset, lehtimiehet sekä valtion virkamiehet ja valtiollisten laitosten työntekijät (esim. television kuuluttajat) esiintyivätkin kernaasti isot kokardit rinnassaan kaikkialla seuraavien kahden kuukauden aikana. Oli kouluja ja työpaikkoja, joissa kokardin käyttö oli toivottavaa. Syntyi kahtiajako kokardilliset ja

kokardittomat. Oikeistolaisen näkemyksen mukaan edelliset olivat kunnan unkarilaisia, jälkimmäiset kansakuntaan kuulumatonta roskaväkeä.

Unkarissa järjestelmänvaihdon jälkeen voimakkaita tunnereaktioita nostattavia, sensitiivisiä tai “arkoja” juhlapäiviä on vietetty suurin piirtein seuraavan kaavan mukaisesti. Kun hallitus on vasemmistolainen, sen järjestämiin juhliin ilmestyy sankoin joukoin oikeistolaisia aktivisteja, jalkapallohuligaaneja, moottoripyöräjengejä ym. äänestä porukkaa buuaamaan, viheltämään, moottoreita käynnistelemään ja häiritsemään

tilaisuutta kaikella mahdollisella tavalla. Jos taas hallitus on oikeistolainen, niin sen järjestämiä tilaisuuksia pidetään juhlallisessa hengessä ja korusanaiseen tyyliin, suloisessa sopusoinnussa, sillä vasemmistolaisia näihin tilaisuuksiin ei osallistu lainkaan. – Ehkei heitä niihin laskettaisikaan.

Alla ns. Aradin veritodistajat, *az aradi vértanúk*, 6. lokakuuta 1849 teloitetut 13 Unkarin *honvéd* -armeijan kenraalia.



Maaliskuun 15. päivän viettoa miskolcilaisen Anikón muistelemana

Maaliskuun 15. päivän juhliminen Unkarissa 1. maailmansodan jälkeen oli tärkeää.

Muistan, kuinka vanhempieni ja iso-vanhempieni sukupolvet kertoivat, että maailmansotien välisenä aikana 15.3. oli suuri kansallinen juhla. Äitini oli noina vuosina koululainen ja hän muistutti meille lapsille aina, kuinka 15.3. jo aamusta pukeuduttiin Bocskai-pukuun, kansalliseen juhlapukuun. Kouluun lähdetessä rintapieleen kiinnitettiin puna-valko-vihreä nauharuusuke, kokárda tai hiha koristettiin puna-valko-vihreällä käsivarsinauhalla. Samassa asussa laskettiin sepele vallankumouksen ja vapaustaistelun muistomerkeille tai taisteluissa henkensä menettäneiden haudoille. Valtiovaltaa tai paikallishallintoa edustavat arvohenkilöt pitivät näissä tilaisuuksissa puheita. Kylän tai paikkaunnan väki osallistui yhdessä, in corpore, näihin muistotilaisuuksiin. Nämä tilaisuudet saattoivat samalla jollain tavalla vahvistaa kansakunnan, maan silloisten rajojen sisä- ja ulkopuoella elävien unkarilaisten yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

Toisen maailmansodan jälkeen vallankumouksen ja vapaustaistelun muistojuhlaa vietettiin samalla tavoin vuoteen 1947 saakka. Maaliskuun 15. oli silloinkin Unkarissa suuri kansallinen juhla. Näin oli jopa naapurimaissakin unkarilasten asuttamilla paikkakunnilla niin kauan kuin se sallittiin eikä unkarinkielisiä viety esim. rakentamaan

Tonavan delta-alueen kanavaa, kuten tapahtui tuolloisessa Romaniassa.

Kun Rákosi kannattajineen tuli valtaan ja ryhdyttiin rakentamaan proletariaatin diktatuuria, 15.3. poistettiin kansallisten juhlien joukosta. Jos joku vielä yritti kunnioittaa vuosien 1848–49 muistoa pitämällä nauharuusuketta takinkäänteessään, häntä pidettiin (yltiö)kansallismielisenä ja taantumuksellisenä, retrográdina, jota aluksi pyrittiin taivuttelemaan palaamaan ”harhapolultaan”. Myöhemmin voitiin käyttää muitakin sanktioita; saattoi menettää työpaikkansa tai joutua eristetyksi muusta yhteisöstä. Ääritapauksessa saattoi joutua kuulusteluun Andrásy-kadulle tai yksinkertaisesti ”kadota”.

Stalinin kuoleman jälkeen 15.3. juhlimisen tuomitseminen höltyi. Virallisesti tapahtumaa vietettiin valvotusti; kouluissa esimerkiksi järjestettiin muistotilaisuuksia. Niissä korostettiin 1848 vallankumouksen ”plebeijistä” luonnetta, so. miten vallankumouksessa ”alempien kansanluokkien edustajat nousivat yläluokkaan kuuluvia sortajiaan vastaan”. Yhteisiä kulkueita ei tuolloin kuitenkaan järjestetty. Vuoden 1956 kansannousun jälkeen aina 1960-luvun alkuvuosiin asti maaliskuun 15:nneestä vaiettiin, mutta 60-luvun puolivälistä lähtien kouluissa ryhdyttiin jälleen järjestämään muisto- ja juhlatilaisuuksia, vaikka virallisesti kysymys ei ollut vapaapäivästä eikä kansallisesta juhlapäivästä. Näin meneteltiin aina 1980-luvun

puoliväliin saakka. Kaikkien toimia tarkkailtiin, mutta muistotilaisuuksia

kuitenkin järjestettiin. *Petőfi* ja *Tancsis*, jotka eivät olleet aatelista syntyperää, nostettiin esille sankareina, mutta ei esim. *Széchenyitä*, sillä tämä oli aristokraatti. Jos koululaiset valmistivat ruusukkeensa nauhasta, joka oli vaatimatonta senttimetrin nauhaa levempi, niin siitä huomautettiin, se oli liian silmiinpistävä.

Jos joku kiinnitti takinhihaansa 10 cm:n levyisen nauhan, poliisi pysäytti hänet kadulla ja vei poliisilaitokselle. Asianomaisia peloiteltiin seurauksilla, mutta tärkeintä oli, että tällaiset henkilöt voitiin pitää poissa kadulta, jotta nämä eivät näyttäisi sellaista esimerkkiä, mitä muut kansalaiset alkaisivat seurata. Erityisesti nuorten käyttäytyminen huolestutti viranomaisia, sillä 70-luvun nuoret eivät tunteneet pelkoa. He eivät olleet kokeneet sitä, miten ihmisiä lähes päivittäin saattoi kadota tai joutua pahoinpidellyksi. Poliisilaitokselle saattoi joutua myös silloin, kun asianomainen ei riittävän pontevasti huutanut kulkueessa eläkөөtä toveri *Rákosille*, toveri *Gerölle* tai ”isäselleme”; näitä puolue esitteli muistotilaisuuksissa vuoden 1948 vallankumouksen sankareiden ja heidän ihanteittensa seuraajina ja jatkajina (ja piti myös sellaisina). Monet luokkatoverini (kaikki poikia) joutuivat laimean innostuksensa takia vakavaan puhutteluun.

Vielä yliopistossa opiskellessammekin tapahtui, että asuntolaan meitä tapaamaan tuli mustaan päällystakkiin pukeutunut miesjoukko. Nämä toverit neuvoivat meitä, ettei tuona päivänä pitänyt mennä ulos kaupungille, sillä kaduilla rähinoitsevän, kansankiihottamiseen pyrkivän epäluotettavan aineksen takia mekin olisimme voineet

joutua helposti hyvin ikävään tilanteeseen. Järjestystä ylläpitävät poliisit eivät voisi tietää, kuka oli pahantahtoinen, kuka ei, ja näin meidätkin voitaisiin viedä poliisiasemalle. Olisi hyvin hankala ja pitkälinen prosessi osoittaa, että me emme ole toisinajattelijoita tai järjestelmän vastustajia, kestäisi kauan ennen kuin pääsisimme pois laitokselta.

Tarhaikäiset lapset ja alakoululaiset menivät kulkueena paikkakunnalla oleville *Kossuthin* ja *Petőfin* patsaille. Jokainen sai käteensä pienen lipun, toisilla lipun väri oli puna-valko-vihreä, toisilla punainen. Liput aseteltiin kauniisti patsaan ympärille. Paikkakunnan asukkaatkin saivat osallistua tällaiseen kulkueeseen, mutta teini-ikäisten tai opiskelijoiden ryhmänä kulkueeseen osallistumista ei pidetty suotavana. Monet nuoret veivät kuitenkin kukan tai kynttilän kotipaikkakuntansa muistomerkeille, mutta toiset saattoivat samalla ”kitkeä” muistomerkin ympäriltä lasten asettamia punalippuja. Jos poliisit näkivät tällaista tapahtuvan, asianomainen vietiin laitokselle ”provoakaatiosta” epäiltynä. Myöhemmin muistomerkeille voitiin asentaa kameravalvonta ja paikalla vierailleet pyrittiin jälkikäteen identtifoimaan.

Puolueen [MSZMP] keskuskomitea pyrki 1980-luvulla ottamaan haltuunsa kansallisiin merkkipäiviin liittyvien juhlien järjestämisen. Luotiin *Forradalmi Ifjúsági Napok*, *FIN* (Vallankumouksellisen Nuorison Päivät). Tällä tavoin puolue halusi kytkeä kiinteämmin yhteen vuoden 1848 vallankumouksen ja vapaustaistelun muistopäivän (15.3.), Unkarin neuvostotasavallan (ja Béla Kunin vuoden 1919 diktatuurin) muistopäivän (21.3.) sekä huhtikuun neljännen, joka puna-armeijan ansiosta oli Unkarin

[fasismista] vapautumisen vuosipäivä. Nämä

kolme päivää julistettiin virallisesti lailla [*pirosbetűs*] vapaapäiviksi, joita sopi yhtäläisesti juhlia. Muistan itsekkin, miten kansa- ja keskikouluvuosiinani piti aina 21. 3. ja 4.4. osallistua kulkueeseen. Jo kaksi viikkoa ennen juhlapäivää opettajat alkoivat opettaa meille, miten kulkueessa piti käyttäytyä, miten puolueen ja valtion edustajien koroketta ohitettaessa piti vilkuttaa oikeaoppisesti.

Myös iskulauseet piti – tai olisi pitänyt – opetella etukäteen. Kaiuttimet toistivat äänekkäitä iskulauseita kaiken aikaa, me taas huusimme, mitä halusimme (useinkaan se ei ollut painokelpoista). Tämän takia jokainen, jolla vain oli siihen mahdollisuus, pyrki karttamaan osallistumistaan tällaiseen kontekstiin liitettyyn vuoden 1848–49 vallankumouksen ja vapaustaistelun muistotilaisuuteen 15.3. Ei pidetty todenmukaisena, että unkarilaisten kansallisen riippumattomuuden kunniaksi vietettävää juhlaa johdettiin näin. Maaliskuun 15. ei tuolloin ollut vapaapäivä, mutta kouluissa ei ollut opetusta. Työpaikoilla paikallinen puoluejohto järjesti tavallisesti 15–20 minuutin muistotilaisuuden, jossa korostettiin vuoden 1848 vallankumouksellisen nuorison, *márciusi* tai *forradalmi ifjak* ja puolueen [MSZMP] yhtäläistä roolia edistyksen soihdunkantajina”. Näihin tilaisuuksiin koottiin kaikki työntekijät.

Vuoden 1989 jälkeen maaliskuun 15:nä tuli kansallinen juhla. Ajan poliittiset johtajat osallistuvat joka vuosi muistomerkeillä järjestettyihin tilaisuuksiin. Näissä he joko pitivät lyhyen puheen tai osoittivat

kunnioitustaan vuoden 1948 sankareille siirtymällä kulkueen mukana tai kärjessä muistomerkiltä toiselle aikakauden asuihin pukeutuneiden ihmisten, esim. husaariunivormuisten ratsukkojen kanssa. Monilla paikkakunnilla esitetään vuoden 1848–49 vapaustaistelun tapahtumia kuvaavia näytöksiä ko. aikakauden aseineen sekä ajan asuihin pukeutuneena.

Nykyisin juhla on jakautunut. Jos joku suurkaupungissa kantaa 15. maaliskuuta rintapielessään nauharuusuketta, häntä soimataan ”primitiiviseksi ja rasistiksi”. Budapestissa eri poliittiset ryhmittymät ovat viime vuosina omissa tilaisuuksissaan juhlineet ja esittäneet toisistaan häpäiseviäkin lausuntoja. Jos joku nykyisin osallistuu viralliseen juhlaan, hänet luokitellaan Orbánin ”alamaiseksi”. Tämä ei tavallisesti häiritse varttuneempia sukupolvia; oman elämäkokemuksensa perusteella he tietävät, mitä kansalliseen juhlaan osallistuminen merkitsee.

Todennäköisesti tämä nykyinen jakautuminen merkitsee myös sitä, että nuorten joukosta entistä harvemmat osallistuvat kotiseudullaan spontaanisti järjestettäviin muistotilaisuuksiin. Ihmisten arvomaailmasta voivat pian pyyhkiytyä tyystin pois sellaiset yhteiset muistotilaisuudet, jotka kunnioittavat yhteiseen menneisyyteen liittyviä tapahtumia.

Kotosalla-kotien ja Tampereen Suomi-Unkari Seuran

Unkari-päivät 24. – 27.3. 2014

Frans Emil -salissa, os. F.E. Sillanpään katu 2

maanantai 24.3. klo 14.

– *Unkarilaisten käsitöiden näyttelyn avajaiset*

Kotosalla-kotien palvelujohtaja Tuija Kanto-Hannula ja
Tampereen Suomi-Unkari Seuran puheenjohtaja Irmeli Kniivilä

– *Tietoiskuja Unkarista*

Éva Gubis, Sebastian Husu, Irmeli Kniivilä, Zita Székely, Tenho Takalo,

– *Unkarilaista musiikkia*

Sebastian Husu

– *Iltapäiväkahvit & unkarilainen struudeli*

hinta: kahvi & leivonnainen 5 €

tiistai 25.3. klo 18.00

– *Unkarilainen päivällinen*

pääruokana gulassia, jälkiruokana Somlóin herkku,
unkarilaista puna- ja/tai valkoviiniä
kahvi/tee

– Unkarilaista musiikkia

hinta: pää- ja jälkiruoka 10 €, viini 5 €

torstai 27.3. klo 18.00

– *Unkarilaisten viinien esittely & viininmaistajaiset*

– *Unkarilaista musiikkia ja yhteislaulua*

hinta: noin 15 €

Unkari-päivien tilaisuudet ovat kaikille avoimet. Toivomme seuramme jäsenten kiinnostusta. Ilmoittautukaa yhteen, kahteen tai vaikkapa kaikkiin tilaisuuksiin.

Lämpimästi tervetuloa!

Ilmoittautumiset keskiviikkoon 19.3. mennessä Irmeli Kniivilälle:

puh. 050 5818471, s-posti: Irmeli.kniivila@elisamet.fi

Tampereen Suomi-Unkari Seuran säännöt

1. § YHDISTYKSEN NIMI JA KOTIPAIKKA

Yhdistyksen nimi on Tampereen Suomi-Unkari Seura ry.

Yhdistyksen kotipaikka on Tampere.

Valtakunnallisesta Suomi-Unkari Seura - Finn-Magyar Társaság ry:stä käytetään näissä säännöissä nimitystä seura ja seuran paikallisyhdistyksestä nimitystä yhdistys.

2. § YHDISTYKSEN TARKOITUS JA TOIMINNAN LAATU

Yhdistyksen tarkoituksena on suomalaisunkarilaisten kulttuurisuhteiden kehittäminen, Unkarin historian ja nykypäivän tunteuksen levittäminen ja syventäminen sekä Suomen ja Unkarin kansalaisten ystävyuden lujittaminen ja yhteistoiminnan lisääminen kaikilla elämän aloilla.

Yhdistys on valtakunnallisen Suomi-Unkari Seura - Finn-Magyar Társaság ry:n jäsenyhdistys.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys toimii yhdyssiteenä suomalaisten ja unkarilaisten välillä. Yhdistys järjestää esitelmäilaisuuksia, näyttelyitä, kulttuuritilaisuuksia ja muuta vastaavaa harrastustoimintaa, jäsenilleen vierailuja ja matkoja Unkariin, edistää unkarin kielen ja kulttuurin opiskelua, stipendiaattien, harjoittelijoiden, taiteilijoiden ja eri alojen harrastajien ja asiantun-

tijoiden vaihtoa sekä harjoittaa julkaisu- ja tiedotustoimintaa, jonka tarkoituksena on molemmissa maissa lisätä toistensa olojen ja pyrkimysten tuntemusta.

Toimintansa tukemiseksi yhdistys voi omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta, vastaanottaa lahjoituksia ja testamentteja sekä järjestää arpajaisia, myyjäisiä ja rahankeräyksiä.

3. § YHDISTYKSEN JÄSENYYS JA JÄSENMAKSUT

Yhdistyksen henkilöjäseneksi voi liittyä jokainen, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen ja säännöt. Henkilöjäsenet hyväksyy hakemuksesta yhdistyksen hallitus.

Yhdistyksen tukijäseneksi voi liittyä yhdistyksen tarkoituksen ja säännöt hyväksyvä Suomessa rekisteröitynyt oikeuskelpoinen yhteisö ja säätiö. Tukijäsenet hyväksyy hakemuksesta yhdistyksen hallitus.

Yhdistyksen vuosikokous päättää henkilöjäsenen jäsenmaksun suuruudesta ottaen huomioon seuralle maksettavat jäsenmaksut. Tukijäsenten jäsenmaksun suuruudesta päättää yhdistyksen hallitus yhdistyksen vuosikokouksen vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Yhdistys kuuluu Suomi-Unkari Seuraan jäsenyhdistyksenä ja maksaa sille seuran varsinaisen edustajakokouksen vahvistaman jäsenmaksun.

4. §

YHDISTYKSEN VUOSIKOKOUS

Yhdistyksen vuosikokous on pidettävä viimeistään maaliskuussa hallituksen määräämänä päivänä. Vuosikokous kutsutaan koolle viimeistään seitsemän vuorokautta ennen yhdistyksen kotipaikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä, kirjeitse tai sähköpostitse.

Jokaisella henkilöjäsenellä on yhdistyksen kokouksessa yksi ääni. Yhdistykseen liittynyt tukijäsen on oikeutettu lähettämään yhdistyksen kokoukseen yhden edustajan, jolla kokouksessa on puhevalta, mutta ei äänioikeutta.

Yhdistyksen kokouksen päätökseksi tulee, ellei säännöissä ole toisin määrätty, se mielipide, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni, vaaleissa kuitenkin arpa.

Vuosikokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. kokouksen avaus
2. valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja tarvittaessa kaksi ääntenlaskijaa
3. todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. esitetään tilinpäätös, vuosikertomus ja toiminnantarkastajan/-tarkastajien lausunto
6. päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille vastuuvollisille

7. vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä jäsenmaksun suuruus
8. valitaan seuraavaksi toimikaudeksi hallituksen puheenjohtaja, jota kutsutaan yhdistyksen puheenjohtajaksi
9. valitaan muut hallituksen jäsenet,
10. valitaan yksi tai kaksi toiminnantarkastajaa ja yksi tai kaksi varatoiminnantarkastajaa kuluvan vuoden tilejä tarkastamaan
11. päätetään tukijäsenten jäsenmaksu-erusteista
12. valitaan edustajat seuran edustajakokoukseen sekä
13. käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Yhdistyksen vuosikokouksessa ovat oikeutettuja olemaan läsnä myös seuran kunniajäsenet sekä seuran hallituksen jäsenet ja toimihenkilöt. Heillä on kokouksessa puhevalta, mutta ei äänioikeutta.

Mikäli yhdistyksen jäsen haluaa saada jonkin asian yhdistyksen vuosikokouksen käsiteltäväksi, on hänen ilmoitettava siitä kirjallisesti hallitukselle edellisen vuoden loppuun mennessä.

5. §

YHDISTYKSEN YLIMÄÄRÄISET KOKOUKSET

Ylimääräinen kokous pidetään, kun yhdistyksen kokous niin päättää tai kun hallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai kun vähintään kymmenesosa (1/10) äänioikeutetuista jäsenistä sitä hallitukselta erityisesti ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii. Kokous

on kutsuttava koolle vähintään seitsemän vuorokautta ennen kokousta yhdistyksen kotipaikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä, kirjeitse tai sähköpostitse.

6. §

YHDISTYKSEN TILIKAUSI

Yhdistyksen tilikausi on kalenterivuosi. Tilinpäätös tarvittavine asiakirjoineen ja hallituksen vuosikertomus on jätettävä vähintään kuukausi ennen yhdistyksen vuosikokousta toiminnantarkastajan/toiminnantarkastajien tarkastettavaksi. Toiminnantarkastajan/toiminnantarkastajien tulee antaa niistä hallitukselle kirjallinen lausuntonsa viimeistään kaksi viikkoa ennen vuosikokousta.

7. §

YHDISTYKSEN HALLITUS

Yhdistyksen asioita hoitaa yhdistyksen vuosikokouksen valitsema hallitus, johon kuuluu puheenjohtajan lisäksi kuudesta kahteentoista (6–12) jäsentä. Hallituksen toimikausi on vuosikokousten välinen aika. Hallituksen jäsenten tulee olla yhdistyksen jäseniä.

Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin ja taloudenhoitajan sekä ottaa muut tarvittavat virkailijat. Hallitus on päätösvaltainen, kun vähintään puolet sen jäsenistä, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Hallituksen tehtävänä on:

1. huolellisesti hoitaa yhdistyksen asioita noudattaen näiden sääntöjen määräyksiä sekä yhdistyksen kokouksen ja seuran edustajakokouksen päätöksiä ja seuran hallituksen antamia ohjeita,

2. huolehtia yhdistyksen vuosikertomuksesta, kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavuudesta sekä juoksevista asioista,
3. hyväksyä uudet henkilö- ja tukijäsenet, pitää jäsenluetteloa ja päättää tukijäsenen jäsenmaksuista yhdistyksen vuosikokouksessa hyväksytyjen perusteiden puitteissa sekä
4. kutsua koolle yhdistyksen kokoukset, neuvotella tarvittaessa seuran hallituksen kanssa yhdistyksen toimintaa koskevista taloudellisista ja oikeudellisista asioista sekä
5. nimetä osallistujansa paikallisyhdistysten neuvottelupäivään.

8. §

YHDISTYKSEN NIMEN KIRJOITTAMINEN

Yhdistyksen nimen kirjoittaa puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, jompikumpi yhdessä sihteerin tai taloudenhoitajan kanssa.

9. §

YHDISTYKSESTÄ EROAMINEN JA EROTTAMINEN

Jäsenellä on oikeus erota yhdistyksestä ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle tai sen puheenjohtajalle tai ilmoittamalla erosta yhdistyksen kokouksessa merkittäväksi pöytäkirjaan.

Hallitus voi erottaa jäsenen yhdistyksestä, jos jäsen on jättänyt eräntyneen jäsenmaksunsa maksamatta tai muuten jättänyt täyttämättä ne velvoitukset, joihin hän on yhdistykseen liittymällä sitoutunut tai on menettellyllään yhdistyksessä tai sen ulko-

puolella huomattavasti vahingoittanut yhdistystä tai ei enää täytä laissa tai yhdistyksen säännöissä mainittuja jäsenyyden ehtoja.

10. §

SEURAN EDUSTAJAKOKOUS

Yhdistys on oikeutettu lähettämään seuran edustajakokouksiin niin monta edustajaa kuin seuran säännöt määräävät. Edustajat valitaan kunkin vuoden vuosikokouksessa.

11. §

YHDISTYKSEN SÄÄNTÖJEN MUUTTAMINEN JA YHDISTYKSEN PURKAMINEN

Päätös sääntöjen muuttamisesta ja yhdistyksen purkamisesta on tehtävä yhdistyksen kokouksessa vähintään kolmen neljäosan (3/4) enemmistöllä annetuista äänistä. Kokouskutsussa on mainittava sääntöjen muuttamisesta tai yhdistyksen purkamisesta.

Sääntömuutos on alistettava seuran hallituksen vahvistettavaksi ja yhdistyksen purkamisesta on ilmoitettava kirjallisesti seuran hallitukselle.

Yhdistyksen purkautuessa tai sen tullessa lakkautetuksi siirretään yhdistyksen varat Suomi-Unkari Seura - Finn-Magyar Társaság ry:lle.

Ajankohtaista

YUOSIKOKOUS mintakeskuksessa, osoite Suvantokatu 13, keskiviikkona 12. maaliskuuta kello 18 alkaen Kansainvälisessä toimintakeskuksessa, Suvantokatu 13, II krs.

OSASTON INTERNETSIVUT. Seuraa **facebook**-sivuumme tai vieraile **www-sivullamme**. Molempien tapahtumatiedot pyritään pitämään ajan tasalla myös Unkarin Utusten ilmestymisten välillä.

Osaston **www**-sivut ovat osoitteessa **http://www.suomiunkari.fi/osastot/wordpress/tampere/**. Ajankohtaista tietoa on myös sosiaalisessa mediassa yhdistyksen **facebook**-sivulla: **Tampereen Suomi-Unkari Seura**.

TAPAAMISET JA ASIOINTI: Yhdistyksen sihteeri **Laura Panula** on tavattavissa sopimuksen mukaan Kansainvälisessä toimintakeskuksessa, Suvantokatu 13, II krs. Varsinaista päiväystyöaika ei ole. Toimistolla on myytävänä Unkariin ja unkarinkielen opiskeluun liittyvää kirjallisuutta. Hallituksen jäsenten yhteystiedot ovat tämän lehden takakannen sisäsivulla sekä yhdistyksen Internetsivuilla.

RETKI TRANSILVANIAAN TOUKOKUUSSA. Miskolcilaiset ystävämme haluavat näyttää meille Transilvaniaa toukokuun loppupuolella. Menisimme ensin Miskolciin, josta todennäköisesti pikkubussilla jatkaisimme Transilvanian puolelle. Siellä kiertelemme ja katselimme tärkeitä ja mielenkiintoisia paikkoja todennäköisesti viiden päivän ajan. Asuisimme hyvätaoisissa

pensionaateissa. Tarkkaa hinta-arviota emme vielä osaa sanoa, mutta mitään luksusmatkaa emme tästä suunnittele. Kun tiedämme kiinnostuneiden määrän, niin järjestämme yhteisen tilaisuuden, jossa informoimme lennoista Unkariin ja Suomeen (Jos halutaan, niin tilaamme liput samalta lennolta.). Kerromme samalla sekä Miskolciin menosta että Transilvanian kierroksesta tarkemmin.

Jos matka kiinnostaa Sinua, niin ota yhteys **Irmeli Kniivilään** 19.maaliskuuta mennessä, puh. **050-5818471**, sähköposti:**irmeli.kniivila@elisanet.fi**.

UNKARI-PÄIVÄT. Kotosalla-kotien ja Tampereen Suomi-Unkari Seuran yhteiset Unkari-päivät 24. – 27.3. 2014 Frans Emil -salissa, os. F.E. Sillanpään katu 2. Lounasravintola Frans Emil on entisern Masrian sairaalan sisäpihalla, käynti F.E. Sillanpään kadun puolelta. Lisätietoja edellä s. 35.

Myynnissä toimistolla ja tilaisuuksien yhteydessä

Mausteita:

Paprikamauste 50 g pakkauksissa
sekä mietona että väkevänä-----2,00

Unkarilaista maustesekoitus 200g
pakkauksessa -----3,00

Julkaisuja

Unkarin kielen oppikirja Unkaria helposti 1 -----	23,00
Unkarin kielen oppikirja Unkaria helposti 2 -----	23,00
Oppikirjoihin Unkaria helposti 1 ja 2 liittyvät äänitteet cd:nä (1 myös kasettina)-----	12,00
Unkaria helposti taskukoossa (matkailusanasto) -----	11,00
Unkarilais-suomalainen laulukirja Tavaszi szél -----	8,00
Domokos Varga: Viestejä talvi- sodan Suomesta ja kansannousun Unkarista-----	10,00
Unkari. Maa, kansa, historia - nyt erä alennushintaan-----	20,00

Tampereen Suomi-Unkari Seuran hallitus 2013

Puheenjohtaja

Irmeli Kniivilä

Hatanpään puistokuja 22 D 84
33900 Tampere
puh. 050-5818471
irmeli.kniivila@elisanet.fi

Sihteeri

Laura Panula

PL 97 33201 Tampere
puh. 044-0304566
laura.panula@suomi24.fi

Eija Kukkurainen

puh. 050 5631861
eija.kukkurainen@uta.fi

Simo Koho

puh. 3647617, 050-5542 426
simo.koho@kolumbus.fi

Auli Mattsson

puh. 040 7245969
auli.mattsson@gmail.com

Varapuheenjohtaja

Alma Peltola

puh. 045 6348324
alma.peltola@saunalahti.fi.

Taloudenhoitaja

Marjut Huhtinen

Simolankatu 71 as 13
33270 Tampere
puh. 040 5485116
marjut.huhtinen@gmail.com

Tenho Takalo

puh. 040 7323728
tor.takalo@gmail.com

Mária Uliczki-Peltola

puh. 050 5945841
maria.upeltola@saunalahti.fi

Zita Székely

puh. 050 5294495
szekelyzita@hotmail.com



Muista!

VUOSIKOKOUS keskiviikkona 12. maaliskuuta kello 18 alkaen Kansainvälisessä toimintakeskuksessa, osoite Suvantokatu 13, 2. krs.

UNKARI-PÄIVÄT. Kotosalla-kotien ja Tampereen Suomi-Unkari Seuran yhteiset Unkari-päivät 24. – 27.3. 2014 Frans Emil -salissa, os. F.E. Sillanpään katu 2. Lounasravintola Frans Emil on entisen Masrian sairaalan sisäpihalla, käynti F.E. Sillanpään kadun puolelta. Lisätietoja edellä s. 35.
